

LV

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

2023

ES revīzijas īss apraksts

Informācijas apkopojums par Eiropas Revīzijas palātas
2023. gada pārskatiem

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1
Uzziņām: <https://eca.europa.eu/lv/contact>
Tīmekļa vietne: <https://eca.europa.eu>
Twitter: @EJAuditors

NB! Tā kā šajā dokumentā dotie skaitļi ir noapaļoti, tie reizēm var nesakrist ar atsevišķu vienību saskaitīšanas summu.

Papildu informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā Europa (<https://europa.eu>).

LV

2023

ES revīzijas īss apraksts

Informācijas apkopojums par Eiropas Revīzijas palātas
2023. gada pārskatiem

Saturs

Priekšsēdētāja ievadvārdi	4
Kopējie rezultāti	6
Galvenie konstatējumi	6
Ko mēs revidējam	8
ES 2023. gada budžets skaitļos	8
No kurienes nāk nauda?	8
Kādām vajadzībām naudu izlieto?	9
Ko mēs aptvērām?	10
Ko mēs konstatējam	10
Mūsu ticamības deklarācija par ES budžetu	10
ES pārskati sniedz patiesu un objektīvu priekšstatu	10
Mēs sniedzam “tīru” atzinumu par ieņēmumiem	11
Mēs sniedzam negatīvu atzinumu par ES budžeta izdevumiem	12
Par ANM izdevumiem 2023. gadā mēs sniedzām atzinumu ar iebildēm	15
Plašāka informācija par mūsu rezultātiem	16
Budžeta un finanšu pārvaldība	16
Riski un izaicinājumi	22
Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu	30
Ieņēmumi	34
Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma	37
Kohēzija, noturība un vērtības	40
Dabas resursi	45
Migrācija un robežu pārvaldība, drošība un aizsardzība	50
Kaimiņattiecības un pasaule	54
Eiropas publiskā administrācija	58
Atvēršanas un noturības mehānisms	61
Eiropas attīstības fondi	66
Konteksts	71
Eiropas Revīzijas palāta un tās darbs	71

Priekšsēdētāja ievadvārdi

Mēs esam sasnieguši ES daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 2021.–2027. gadam viduspunktu, un līdz tam Savienība ir gājusi cauri dažiem transformatīviem gadiem, kuros piedzīvotas nepieredzētas problēmas, kas prasījušas nozīmīgus politikas un finansēšanas risinājumus. Tas uzskatāmi parāda stabilas finanšu pārvaldības un pārraudzības vitālo nozīmi visos ES līmeņos. Ar savu darbu ERP palīdz uzlabot ES politikas virzienu finanšu pārvaldību un efektivitāti. Mūsu gada pārskats ir viens no galvenajiem instrumentiem šo mērķu sasniegšanai.

Mēs sniedzam “tīru” atzinumu par 2023. gada pārskatu ticamību un secinām, ka tie precīzi atspoguļo ES finanšu stāvokli. Mūsu gada pārskatā atkal konstatēts, ka ES ieņēmumos kļūdu līmenis nav būtisks.

Trešo gadu pēc kārtas mēs sniedzam divus atsevišķus atzinumus par 2023. finanšu gada izdevumu likumību un pareizību: viens attiecas uz tradicionālo ES budžetu un otrs – uz Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM). Sāksim izklāstu ar tradicionālo ES budžetu jeb DFS, un mūsu aplēse par kļūdu līmeni ES budžeta izdevumos ir palielinājusies līdz 5,6 % (2022. gadā – 4,2 %). Tāpēc mēs sniedzam negatīvu atzinumu par ES budžeta izdevumiem.

Būtiskas kļūdas joprojām ir izplatītas kategorijā “Kohēzija, noturība un vērtības” un sasniedz 9,3 % (2022. gadā – 6,4 %; 2021. gadā – 3,6 %), bet kategorijā “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” – 3,3 % (2022. gadā – 2,7 %). Kļūdas kategorijā “Dabas resursi” joprojām veido 2,2 % (2022. gadā – 2,2 %). Visbiežāk sastopamie kļūdu veidi joprojām ir tie, kas saistīti ar neattiecināmiem projektiem, izmaksām un publisko iepirkumu.

ES budžetam aplēstais kļūdu līmenis ir ievērojami paaugstinājies, ko lielā mērā ir izraisījušas kohēzijas izdevumos konstatētās kļūdas (par 45 % vairāk nekā iepriekšējā gadā), un tas raisa bažas. Šādi maksimumi bieži gadās DFS slēgšanas periodos, kad pieaug spiediens tērēt līdzekļus, ir saspringti administratīvie resursi un palielinās kļūdu risks. Šo spiedienu uz administratīvajiem resursiem vēl vairāk pastiprina dažādu un konkurējošu ES līdzekļu, tostarp ANM, vienlaicīga apguve.

Līdz 2023. gada beigām (īstenošanas trešais gads) bija izmaksāti aptuveni 40 % (33 %, neskaitot priekšfinansējumu) no ANM ietvaros piešķirtajiem dotāciju līdzekļiem. ANM izdevumi 2023. gadā kopumā bija 53,6 miljardi EUR. Mūsu revīzija aptvēra visus 23 dotāciju maksājumus 17 dalībvalstīm 46,3 miljardu EUR apmērā, kā arī priekšfinansējuma dzēšanu 7,3 miljardu EUR apmērā.

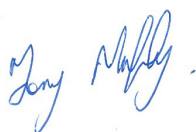
Mūsu novērtējums par ANM maksājumu pieprasījumiem ir balstīts uz ANM regulā izklāstītajiem maksājumu nosacījumiem, proti, atskaites punktiem un mērķrādītājiem vispirms ir jābūt apmierinoši izpildītiem un jāatbilst citiem galvenajiem attiecināmības nosacījumiem. Pamatojoties uz savu novērtējumu par maksājumu pieprasījumiem un kvalitatīvajiem konstatējumiem, piemēram, gadījumiem, kad atskaites punkti un mērķrādītāji ir vāji izstrādāti, kā arī ir nepilnības dalībvalstu ziņošanas un kontroles sistēmās, par ANM izdevumiem mēs sniedzam atzinumu ar iebildēm.

ANM maksājumi dalībvalstīm nav balstīti uz pasākumu faktiskajām izmaksām, un dalībvalstis neziņo par galasaņēmēju faktiskajiem izdevumiem. Turklāt atbilstība ES un valstu noteikumiem nav nosacījums maksājumiem no ANM. Mūsu darbs kohēzijas jomā ir atklājis nopietnus trūkumus – nav ievēroti kohēzijas noteikumi, un kļūdu īpatsvars pēdējo trīs gadu laikā ir ievērojami palielinājies. Ņemot vērā to, ka kohēzijas projekti ir līdzīgi tiem, kurus finansē no ANM un kurus bieži kontrolē tās pašas valsts struktūras, mēs uzskatām, ka pastāv risks, ka ANM izdevumos sastopamas līdzīga veida kļūdas. Tomēr ANM ietvaros atbilstība ES un valstu noteikumiem netiek sistemātiski pārbaudīta.

Mēs jau iepriekš īpašā revīzijas ziņojumā par Komisijas ANM kontroles sistēmu esam uzsvēruši šo trūkumu sniegtajā pārliecībā. Pēdējā laikā mēs esam pauduši vēl citas bažas par ANM izstrādi un īstenošanu. Pirmkārt, mēs konstatējām, ka tā uzraudzības sistēma nav pietiekama vispārējā snieguma novērtēšanai. Turklāt joprojām pastāv ievērojams risks, vai ANM īstenošanas otrajā pusē līdzekļi tiks apgūti un vai pasākumi tiks pabeigti. Tā kā Komisija 2025. gadā nāks klajā ar jaunu DFS, tās struktūrai būtu jānodrošina, ka ES finanšu intereses tiek pienācīgi aizsargātas līdz galasaņēmēju līmenim.

Saistībā ar nākamo DFS mūsu gada pārskatā ir uzsvērti vairāki riski un problēmas, ar ko saskaras ES budžets. Tie ietver saistību atcelšanas risku, lielāku finanšu riska ekspozīciju un pieaugošos finanšu riskus Krievijas agresijas kara pret Ukrainu dēļ. Turklāt jaunas prioritātes nākotnei, piemēram, drošība un aizsardzība, kā arī paplašināšanās, prasīs ievērojamu finansējuma palielinājumu. Lēmumu pieņēmējiem būs jāatrod veidi, kā apmierināt šīs finansiālās vajadzības. Mēs ceram sadarboties ar jauniecelto Komisiju un Eiropas Parlamentu un pastiprināt ES līdzekļu pārvaldību un uzraudzību. Mūsu uzdevums joprojām ir vairot iedzīvotāju uzticēšanos, uzlabojot pārskatatbildību un pārredzamību visās ES darbībās.

Visbeidzot, es vēlos izcelt ERP darbinieku apņēmību un speciālās zināšanas. Viņu apņēmībai un profesionalitātei ir izšķiroša nozīme mūsu gada pārskata sagatavošanā un mūsu iestādes virzībā uz priekšu.

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Kopējie rezultāti

Galvenie konstatējumi

Mēs sniedzam atzinumu bez iebildēm par Eiropas Savienības 2023. gada pārskatu ticamību.

Atzinumu bez iebildēm mēs sniedzam arī par 2023. gada ieņēmumu likumību un pareizību.

Mēs sniedzam divus atsevišķus atzinumus par izdevumu likumību un pareizību 2023. gadā:

- atzinums par ES budžeta izdevumu likumību un pareizību ir negatīvs;
- atzinums par Atvēršanas un noturības mehānisma izdevumu likumību un pareizību ir sniegts ar iebildēm.

Mūsu sagatavotajā ticamības deklarācijā ir iekļauta papildu informācija par pamatojumu, uz kura bāzes esam formulējuši atzinumu par 2023. gada izdevumu likumību un pareizību.

- Kopumā ES budžeta izdevumos aplēstais kļūdu līmenis bija būtisks – **5,6 %** (2022. gadā – 4,2 %).
- Veicot riska novērtējumu, mēs konstatējam, ka ES izdevumi ir **augsta riska** izdevumi tad, ja atbalsta saņēmējiem bieži ir jāievēro sarežģīti noteikumi, kad tie iesniedz deklarācijas par izmaksām, kas tiem radušās. Augsta riska izdevumu īpatsvars mūsu revīzijas datu kopā joprojām bija ievērojams – **64,4 %** (2022. gadā – 66,0 %). Šogad mēs lēšam, ka kļūdu līmenis šajā mūsu revīzijas datu kopas daļā ir **7,9 %** (2022. gadā – 6,0 %). Šis kļūdu līmenis ir būtisks, un kļūdas ir visaptverošas, tāpēc mēs sniedzam **negatīvu atzinumu par ES budžeta izdevumiem**.
- Attiecībā uz **ANM izdevumiem** Komisija 2023. gadā dalībvalstīm veica 23 dotācijas maksājumus, uz kuriem kopumā attiecās 542 atskaites punkti un visi 135 mērķrādītāji. Mēs identificējām kvantitatīvus konstatējumus septiņos maksājumos. Sešos no šiem maksājumiem bija būtisks kļūdu līmenis, un par ANM izdevumiem mēs sniedzam atzinumu ar iebildēm.
- **Komisijas aplēstais kļūdu līmenis** (risks maksājuma laikā) saskaņā ar 2023. gada pārvaldības un snieguma ziņojumu ir 1,9 %, un tas ir krietni zem mūsu aplēstā diapazona. Komisijas un dalībvalstu *ex post* pārbaūžu ierobežojumi DFS 1., 2. un 6. kategorijā ietekmē gada pārvaldības un snieguma ziņojumā norādīto risku maksājuma laikā un līdz ar to arī Komisijas riska novērtējumu.

- 2023. gadā mēs ziņojām Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (**OLAF**) par 20 gadījumiem (2022. gadā – 14 gadījumi), kuros bija aizdomas par krāpšanu, – 19 gadījumiem, kurus konstatējām 2022. gada izdevumu revīzijas laikā, un no 2021. gada izdevumu revīzijas – par vienu gadījumu; uz šo gadījumu pamata **OLAF** jau ir sācis četras izmeklēšanas. Vienlaikus par 17 no šiem gadījumiem mēs ziņojām arī Eiropas Prokuratūrai (**EPPO**), un tā ir sākusi deviņas izmeklēšanas. Revidējot 2023. gada izdevumus, jau esam konstatējuši 12 gadījumus, kuros ir aizdomas par krāpšanu.
- **Neizpildītās saistības** no ES budžeta un **NGEU** dotāciju finansējuma, kas tad, ja nav atceltas, veido nākotnes parādu, 2023. gada beigās sasniedza rekordaugstu līmeni, proti, 543 miljardus EUR (2022. gadā – 453 miljardi EUR). 90,3 % no šīm neizpildītajām saistībām tika uzņemts pēc 2021. gada.
- Neatmaksātais **ES parāds no aizņēmumiem** (tā nominālā vērtība) līdz 2023. gada beigām ievērojami palielinājās līdz 458,5 miljardiem EUR (2022. gadā – 348 miljardi EUR). Lielākā daļa no šīs neatmaksātās summas ir saistīta ar **NGEU** aizņēmumiem, kas veido 268,4 miljardus EUR. Attiecībā uz **NGEU** Eiropas Savienība līdz 2026. gada beigām var aizņemties papildu 443,6 miljardus EUR. Visas izmaksas, kas ES radušās saistībā ar līdzekļu aizņemšanos **NGEU** aizdevumiem, tostarp izmaksas, kas saistītas ar procentu likmju un citu finanšu risku pārvaldību, ir jāsedz saņēmējvalstīm. Visas izmaksas, kas saistītas ar **NGEU** dotācijām un programmu papildinājumiem, tiek segtas no ES budžeta.
- **ES budžeta riska ekspozīcija**, ko veido veido garantijas ES aizdevumiem, kuri izmaksāti dalībvalstīm vai trešām valstīm, un iespējamās saistības, palielinājās no 248 miljardiem EUR 2022. gadā līdz 298 miljardiem EUR 2023. gadā. Tas galvenokārt bija saistīts ar aizņēmumiem dalībvalstīm sniegtajiem ANM aizdevumiem un **MFP+** aizdevumiem Ukrainai. ES budžeta riska ekspozīcija turpinās palielināties, jo līdz 2023. gada beigām par ANM aizdevumiem bija parakstīti nolīgumi 211,7 miljardu EUR apmērā, taču tie vēl nebija izmaksāti.
- **ES budžeta riska ekspozīcija saistībā ar Ukrainu** salīdzinājumā ar 2022. gadu palielinājās vairāk nekā divas reizes (no 16 miljardiem EUR līdz 33,7 miljardiem EUR). Mēs esam uzsvēruši, ka iespējamo neatmaksāšanas risku pārnešana uz nākotni var radīt spiedienu uz nākamajiem budžetiem un maksājumu vajadzībām.

Pilns Palātas sagatavotais 2023. gada pārskats par ES budžetu un pārskats par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda, pieejams mūsu tīmekļa vietnē (eca.europa.eu).

Ko mēs revidējam

ES 2023. gada budžets skaitļos

Eiropas Parlaments un Padome pieņem ES gada budžetu saskaņā ar ilgāka termiņa budžetu, par kuru panākta vienošanās uz vairākiem gadiem (zināms kā “*daudzgadu finanšu shēma*” jeb “DFS”). Kopējie maksājumi no šā budžeta 2023. gadā bija 162,0 miljardi EUR jeb 98,1 % no pieejamās summas.

Nemot vērā papildu maksājumus 74,7 miljardu EUR apmērā no piešķirtajiem ieņēmumiem (galvenokārt 48,0 miljardi EUR ANM dotācijās un 19,0 miljardi EUR NGEU papildinājumos DFS programmām) un no 2022. gada pārnestās apropriācijas 2,4 miljardu EUR apmērā, maksājumu kopsumma no ES bija 239,2 miljardi EUR. Maksājumiem pieejamā kopējā budžeta izlietojums bija 265,7 miljardi EUR jeb 90,0 %.

Bez ANM dotācijām (48,0 miljardi EUR) 2023. gada ES budžeta kopējie izdevumi bija 191,2 miljardi EUR.

No kurienes nāk nauda?

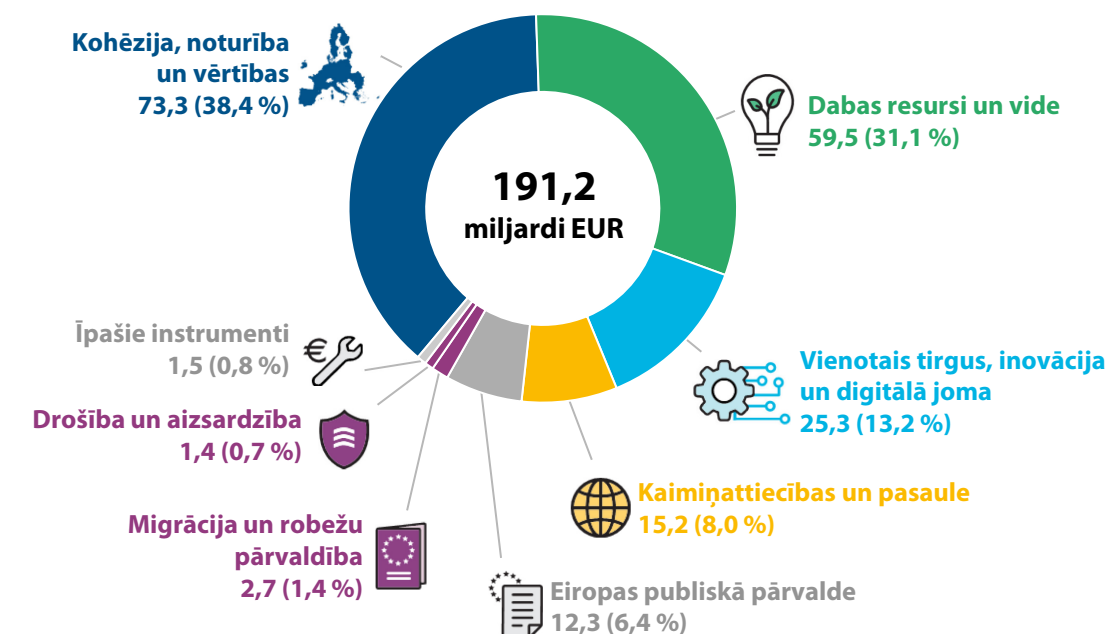
Kopējie ieņēmumi 2023. gadā bija 248,4 miljardi EUR. Lielāko daļu ES budžeta finansē no summām, ko dalībvalstis iemaksā proporcionāli savam nacionālajam kopienākumam (97,7 miljardi EUR). Starp citiem avotiem ir iemaksa, kuras pamatā ir dalībvalstu iekasētais pievienotās vērtības nodoklis (22,5 miljardi EUR), muitas nodokļi (22,1 miljards EUR) un iemaksa, kuras pamatā ir nereciklēts izlietotais plastmasas iepakojums (7,2 miljardi EUR). Summas, kas aizņemtas, lai finansētu neatmaksājamo finansiālo atbalstu dalībvalstīm NGEU kontekstā, veido 67,6 miljardus EUR no ES ieņēmumiem. Ir arī citi ieņēmumi (31,3 miljardi EUR). Nozīmīgākie no tiem ir iemaksas un atmaksājumi, kas saistīti ar ES nolīgumiem un programmām.

Kādām vajadzībām naudu izlieto?

Kā redzams **1. attēlā**, ES budžetu izlieto plašam jomu klāstam.

1. attēls. 2023. gada ES budžeta izdevumi atbilstoši DFS kategorijām

(mljrd. EUR)

DFS 1. kategorija (5. nod.)

DFS 2. kategorija (6. nod.)

DFS 3. kategorija (7. nod.)

DFS 4. kategorija (8. nod.)

DFS 5. kategorija (8. nod.)

DFS 6. kategorija (9. nod.)

DFS 7. kategorija (10. nod.)

Īpašie instrumenti

Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma

Kohēzija, noturība un vērtības

Dabas resursi un vide

Migrācija un robežu pārvaldība

Drošība un aizsardzība

Kaimiņattiecības un pasaule

Eiropas publiskā pārvalde

(ārpus DFS)

Avots: ERP.

Aptuveni divas trešdaļas no budžeta izlieto saskaņā ar tā saukto dalīto pārvaldību. Saskaņā ar šo budžeta izpildes metodi dalībvalstis sadala līdzekļus, atlasa projektus un pārvalda ES izdevumus, savukārt Komisija saglabā galīgo atbildību. Tas attiecas, piemēram, uz DFS izdevumu kategorijām "Dabas resursi un vide" un "Kohēzija, noturība un vērtības".

ANM ietvaros reformas un investīcijas dalībvalstis iepriekš izklāsta savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos, un Komisija tām maksā par saistīto atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu. Dalībvalstis var pieprasīt līdzekļu izmaksu līdz divām reizēm gadā, ja tās sniedz pienācīgus pierādījumus par attiecīgo atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Komisijas kontroles sistēmai ir jānodrošina, ka ANM maksājumi ir likumīgi un pareizi, un tas galvenokārt atkarīgs no atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošas izpildes. Līdz 2023. gada beigām Komisija bija veikusi 37 dotācijas maksājumus (2021. gadā – vienu, 2022. gadā – 13 un 2023. gadā – 23) kopsummā par 141,6 miljardiem EUR, ieskaitot 22,7 miljardus EUR priekšfinansējumā, kas vēl nav dzēsts.

Ko mēs aptvērām?

Katru gadu mēs revidējam gada pārskatu ticamību un pakārtoto ienākumu un izdevumu darījumu atbilstību. 2023. gadā mūsu revīzijas datu kopa ieņēmumu pārbaudei bija 248,4 miljardi EUR. Izdevumu darījumu revīzijas datu kopa aptver starpposma un galīgos maksājumus, kā arī avansa maksājumu dzēšanu. Mēs nepārbaudām avansa maksājumus. Mūsu revīzijas datu kopu izdevumu pārbaudei kopsummā veidoja 161,2 miljardi EUR no vispārējā budžeta un 53,5 miljardi EUR no ANM. ANM izdevumi ietvēra 23 dotāciju maksājumus kopumā par 46,3 miljardiem EUR un saistītā priekšfinansējuma dzēšanu par 7,2 miljardiem EUR. Šie maksājumi bija veikti 17 dalībvalstīm un attiecās uz 542 atskaites punktiem un 135 mērķrādītājiem.

Attiecībā uz vispārējā budžeta izdevumiem mēs pārbaudām izdevumus tajā stadijā, kad ES līdzekļu galasaņēmēji ir veikuši darbības vai tiem ir radušās izmaksas. Attiecībā uz ANM galvenais nosacījums tam, lai Komisija veiktu maksājumu dalībvalstīm, ir iepriekš noteiktu atskaites punktu vai mērķrādītāju apmierinoša izpilde. Mēs pārbaudām ANM izdevumus tajā stadijā, kad dalībvalstis pieprasa maksājumu par savu iepriekš noteikto atskaites punktu vai mērķrādītāju sasniegšanu, un stadijā, kad Komisija to ir akceptējusi. Mēs koncentrējamies uz to, vai atskaites punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti un vai ir ievēroti attiecināmības nosacījumi. Mūsu revīzija neattiecas uz ANM aizdevumu komponentu.

Ko mēs konstatējam

Mūsu ticamības deklarācija par ES budžetu

Saskaņā ar 287. pantu Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) mēs sniedzam Eiropas Parlamentam un Eiropas Savienības Padomei ticamības deklarāciju par ES konsolidēto pārskatu ticamību un darījumu likumību un pareizību. Tas ir mūsu gada pārskata centrālais elements.

ES pārskati sniedz patiesu un objektīvu priekšstatu

ES 2023. gada pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo ES finanšu rezultātus un tās aktīvus un saistības gada beigās saskaņā ar starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Tāpēc par pārskatu ticamību mēs varam sniegt atzinumu bez iebildēm, kā vienmēr kopš 2007. gada.

ES bilanci ir iegrāmatotas saistības pensijām un citiem darbinieku pabalstiem, kas 2023. gada beigās bija 90,8 miljardi EUR (2022. gadā – 80,6 miljardi EUR). Pensiju saistību pieaugumu 2023. gadā lielākoties izraisīja tas, ka samazinājās nominālā diskonta likme un tika atjaunināta ES civildienesta ierēdņu dzīves ilguma tabula. Diskonta likmi ietekmēja galvenokārt procentu likmju evolūcija un gaidāmā nākotnes inflācija.

Kopš 2020. gada 1. februāra Apvienotā Karaliste vairs nav ES dalībvalsts. ES pārskatos bija norādīts, ka bilances datumā no AK pienācās neto summa 15,5 miljardu EUR apmērā (2022. gadā – 23,9 miljardi EUR), pamatojoties uz savstarpējām saistībām, kas noteiktas izstāšanās līgumā.

Krievijas agresijas kara pret Ukrainu ietekme uz aizdevumiem un dotācijām ES pārskatos ir novērtēta, pienācīgi uzskaitīta un izklāstīta saskaņā ar grāmatvedības noteikumu prasībām.

Mēs sniedzam “tīru” atzinumu par ieņēmumiem

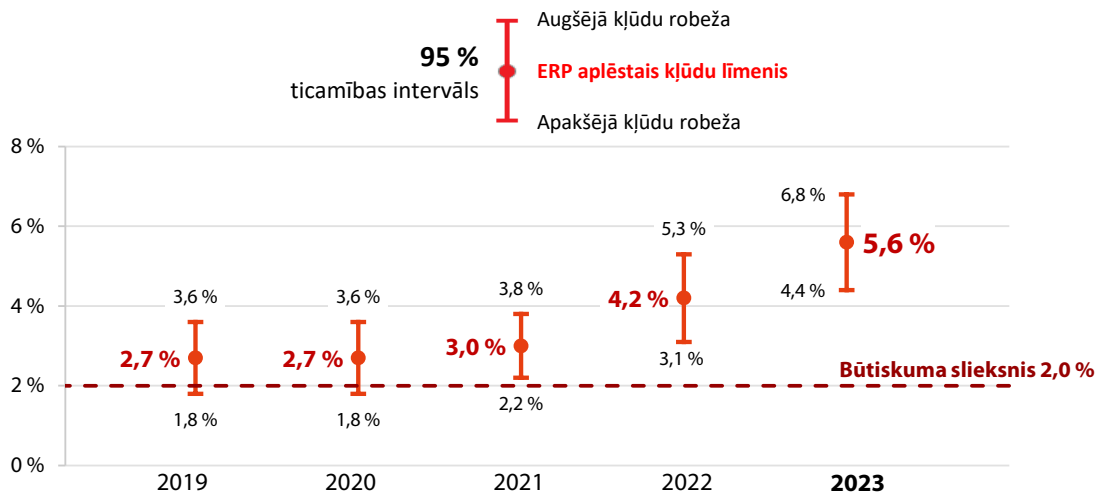
Mēs secinām, ka ieņēmumos kļūdu līmenis nav būtisks. Mūsu pārbaudītās ieņēmumu pārvaldības sistēmas kopumā bija efektīvas.

Mēs sniedzam negatīvu atzinumu par ES budžeta izdevumiem

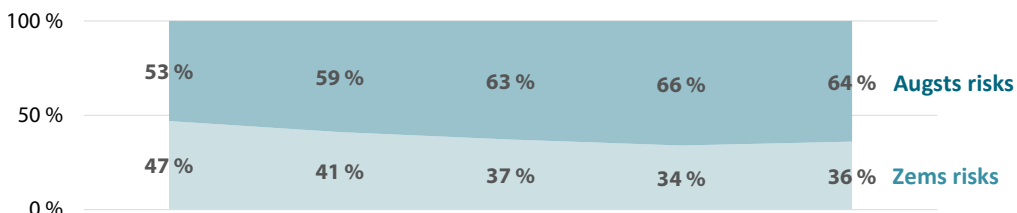
Mēs definējam kļūdu kā naudas summu, kuru nevajadzēja izmaksāt no ES budžeta. Kļūda ir pieļauta tad, ja nauda nav izmantota saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem, tātad ne tādā veidā, kā to iecerēja Padome un Eiropas Parlaments, kad tie pieņēma attiecīgos tiesību aktus, vai, ja nauda nav izmantota saskaņā ar konkrētiem valsts noteikumiem.

ES budžeta izdevumos mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir no 4,4 % līdz 6,8 %. Šā diapazona viduspunkts, kas iepriekš bija zināms kā "iespējamākais kļūdu īpatsvars", salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir palielinājies no 4,2 % līdz 5,6 % (sk. [2. attēlu](#)).

2. attēls. Aplēstais kļūdu līmenis un revīzijas datu kopa (2019.–2023. gads)

Revīzijas datu kopas sadalījums pēc riska

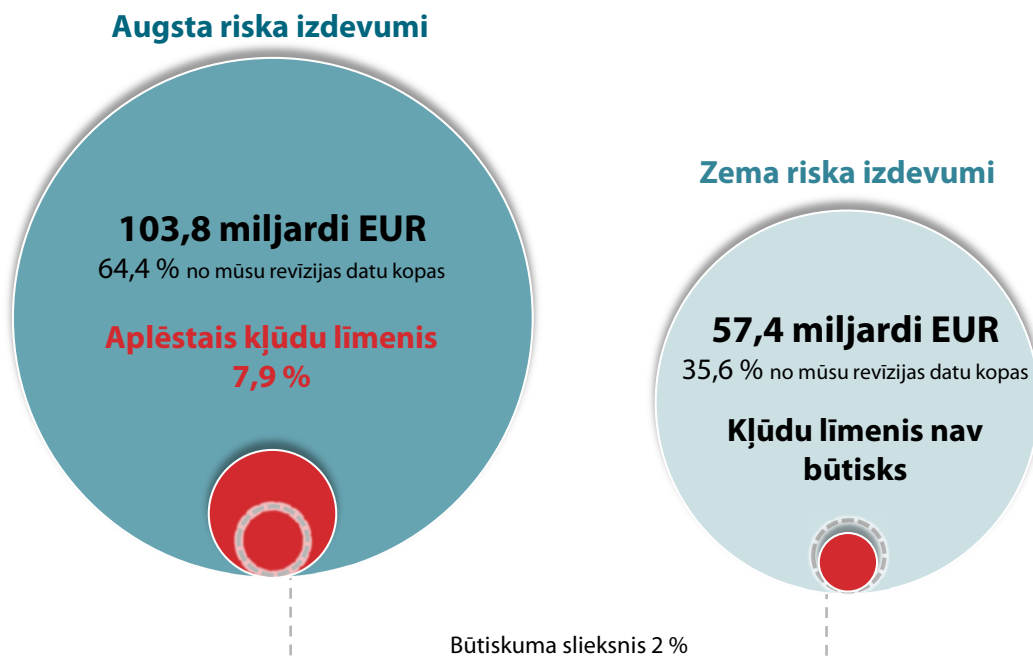

Avots: ERP.

Vairāk nekā pusē mūsu revīzijas datu kopas atkal ir būtisks kļūdu līmenis

2023. gadā 64,4 % no mūsu revīzijas datu kopas veidoja augsta riska izdevumi (salīdzinājumā ar 66,0 % iepriekšējā gadā). Tāpat kā iepriekšējos gados, mēs konstatējam, ka zema riska izdevumos kļūdu līmenis nebija būtisks, bet augsta riska izdevumos – joprojām būtisks, tādējādi līdzekļu izmaksāšanas veids ietekmē kļūdu risku. Mūsu aplēstais kļūdu līmenis augsta riska izdevumiem ir 7,9 % (2022. gadā – 6,0 %) (sk. [3. attēlu](#)).

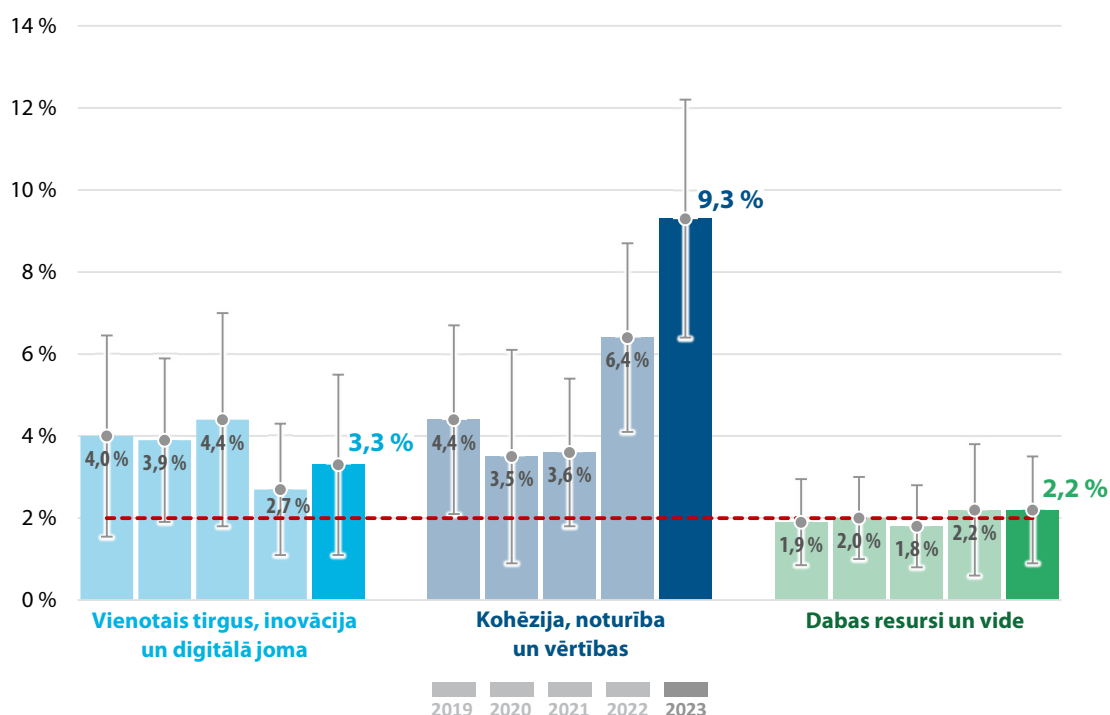
3. attēls. 2023. gada revīzijas datu kopas sadalījums augsta riska un zema riska izdevumos

Avots: ERP.

Kopējo kļūdu līmeni galvenokārt nosaka kategorija “Kohēzija, noturība un vērtības” (3,5 procentpunkti), kam seko “Dabas resursi un vide” (0,8 procentpunkti) un “Kaimiņattiecības un pasaule” (0,8 procentpunkti). **4. attēlā** ir salīdzināti mūsu aplēstie kļūdu līmeņi kategorijās “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”, “Kohēzija, noturība un vērtības” un “Dabas resursi un vide” laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam.

4. attēls. Aplēstais kļūdu līmenis DFS 1., 2. un 3. kategorijai (2019.–2023. gads)

Avots: ERP.

Arī 2023. gadā mēs joprojām konstatējam, ka attiecināmības kļūdas veidoja vislielāko daļu augsta riska izdevumiem aplēstajā kļūdu līmenī, proti, 53 %, galvenokārt kategorijās “Kohēzija, noturība un vērtības”, “Dabas resursi un vide”, “Kaimiņattiecības un pasaule” un “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”. Turklāt kļūdas, kas saistītas ar publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumu pārkāpumiem, veidoja 31 % no aplēstā kļūdu līmeņa augsta riska izdevumos.

Mūsu aplēstā kļūdu līmeņa salīdzinājums ar Komisijas aplēsēm

Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā, par kuru ir atbildīga komisāru kolēģija, ir apkopota svarīgākā informācija no gada darbības pārskatiem (GDP) par iekšējo kontroli un finanšu pārvaldību. Tajā iekļauta maksājuma laikā riskam pakļautā summa, kas atspoguļo Komisijas novērtējumu par summu, kura tika izmaksāta, pārkāpjot piemērojamos noteikumus. Komisijas 2023. gadam noteiktais risks maksājuma laikā ir 1,9 %, kas ir zem mūsu aplēstā kļūdu līmeņa, proti, 5,6 % (2022. gadā – 4,2 %) un zem mūsu diapazona, kurš ir robežās no 4,4 % līdz 6,8 %.

Līdzīgi kā mūsu aplēstajā kļūdu līmenī, arī Komisijas aplēsē nav iekļauti ANM izdevumi, par kuriem tā atsevišķi sniedz informāciju saistībā ar kontroles rezultātiem, pamatojoties uz kvalitatīvu novērtējumu. Turklāt katra Komisijas ģenerāldirektorāta (ĢD) gada darbības pārskatā ir iekļauta deklarācija, kurā ģenerāldirektors apliecina, ka pārskatā patiesi atspoguļota finanšu informācija un ka viņa atbildībā esošie darījumi ir likumīgi un pareizi. Šajā nolūkā visi ģenerāldirektorāti iesniedza aplēses par risku maksājuma laikā savos izdevumos, izņemot par ANM, attiecībā uz ko Komisija novērtē kontroles rezultātus, pamatojoties uz dalībvalstu un savu revīziju un pārbaudīšanu rezultātu kombināciju.

Attiecībā uz katru DFS kategoriju, par kuru sniedzam īpašu izvērtējumu, mēs salīdzinājām Komisijas risku maksājuma laikā 2023. gadam ar mūsu aplēsto kļūdu līmeni. Šis salīdzinājums liecina, ka trīs politikas jomās Komisijas skaitļi ir mazāki par mūsu aplēstajiem skaitļiem. Mēs konstatējam, ka kategorijā "Vienota tirgus, inovācija un digitālā joma" Komisijas aplēse par risku maksājuma laikā 1,4 % bija mūsu diapazona zemākajā pusē, zemāka par mūsu aplēsto kļūdu līmeni; attiecībā uz kategoriju "Kohēzija, noturība un vērtības" Komisijas aplēse bija 2,6 % – ievērojami zemāka par mūsu aplēsto kļūdu līmeni; un attiecībā uz kategoriju "Dabas resursi un vide" Komisijas aplēse par risku maksājuma laikā (1,9 %) bija zemākajā mūsu diapazona pusē – zem mūsu aplēstā kļūdu līmeņa.

Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā Komisija sniedz savu 2023. gada izdevumu vispārējo riska novērtējumu, lai apzinātu augsta riska jomas un koncentrētu darbības uz tām. Komisija lēš, ka risks ir zems 67 % izdevumu, vidējs – 9 % un augsts – 24 %. Tomēr mūsu darbā atklājās ierobežojumi saistībā ar Komisijas *ex post* darbu, un tie, kopā ņemot, ietekmē Komisijas riska novērtējuma pamatotību. Viena no visvairāk skartajām jomām bija "Kohēzija, noturība un vērtības", kuras lielāko daļu izdevumu mēs novērtējam kā augsta riska izdevumus, savukārt Komisija šādi klasificēja tikai mazāko daļu.

Par ANM izdevumiem 2023. gadā mēs sniedzām atzinumu ar iebildēm

ANM ir pagaidu instruments, ko īsteno un finansē būtiski atšķirīgi no ES budžeta izdevumiem. Lai gan ES budžeta izdevumu saņēmējiem maksā par konkrētu darbību veikšanu vai atlīdzina radušās izmaksas, saskaņā ar ANM dalībvalstīm maksā par iepriekš noteiktu atskaites punktu vai mērķrādītāju apmierinošu sasniegšanu. Attiecībā uz ANM tādējādi mēs pārbaudījām, vai ir apmierinoši izpildīti iepriekš noteiktie atskaites punkti vai mērķrādītāji un vai ir izpildīti horizontālie attiecināmības nosacījumi.

Mūsu darba vispārējie revīzijas pierādījumi liecina, ka 16 no 452 pārbaudītajiem ANM atskaites punktiem un mērķrādītājiem neatbilda maksājuma vai attiecināmības nosacījumiem. Tie attiecas uz septiņiem maksājumiem septiņās dalībvalstīs. Mēs konstatējam arī gadījumus, kad bija neskaidri definēti atskaites punkti un mērķrādītāji, nepilnības dalībvalstu kontroles sistēmās un problēmas ar tās informācijas ticamību, kuru dalībvalstis ir iekļāvušas savā pārvaldības deklarācijā

*Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmēloša informācija par galvenajiem konstatējumiem ir atrodama mūsu **2023. gada pārskata** 1. un 11. nodaļā. Palātas sagatavotā gada pārskata pilns teksts pieejams mūsu **tīmekļa vietnē** (eca.europa.eu).*

Plašāka informācija par mūsu rezultātiem

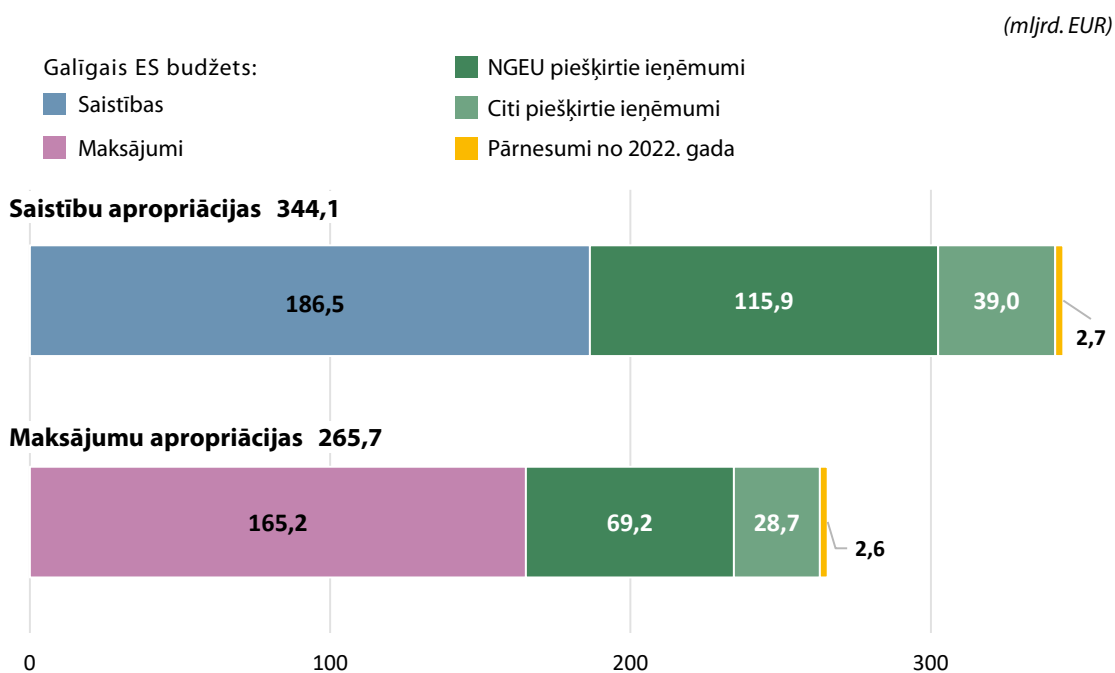

Budžeta un finanšu pārvaldība

ES budžeta izpildes līmenis bija augsts attiecībā uz saistībām, bet zems – attiecībā uz maksājumiem

2023. gads bija 2021.–2027. gada DFS trešais gads. [5. attēlā](#) ir parādīti kopējie pieejamie ES budžeta izdevumi, tostarp NGEU dotācijas.

5. attēls. Kopējais apropriācijām pieejamais ES 2023. gada budžets, tostarp NGEU dotācijas

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

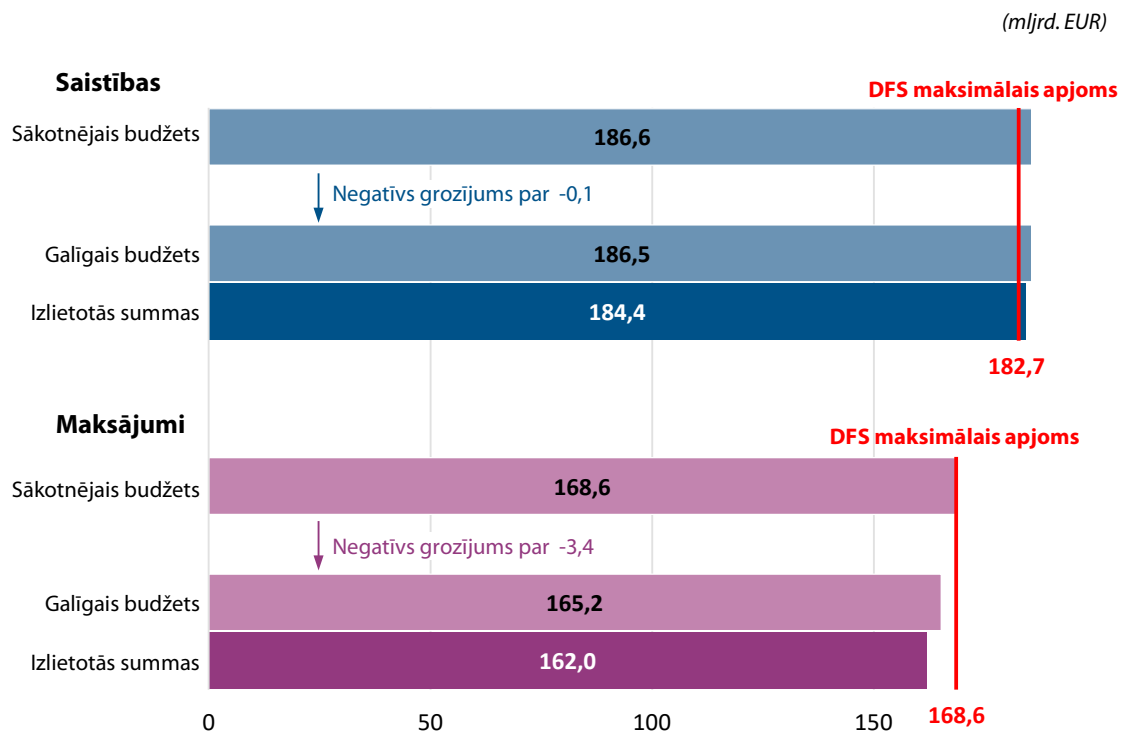
2023. gadā tika izmantotas gandrīz visas ES gada budžeta saistību apropriācijas

Galīgais saistību apropriāciju budžets bija 186,5 miljardi EUR, kas pārsniedza DFS noteikto maksimālo apjomu – 182,7 miljardus EUR. Tas bija iespējams, izmantojot DFS īpašos instrumentus, piemēram, *Brexit* korekcijas rezervi, Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu un rezervi solidaritātei un palīdzībai ārkārtas gadījumos. Šie instrumenti nodrošina papildu līdzekļus jauniem vai neparedzētiem notikumiem, pārsniedzot DFS maksimālos apjomus. Kopējās uzņemtās saistības no 2023. gada budžeta bija 184,4 miljardi EUR.

Maksājumi bija mazāki, nekā sākotnēji plānots, un nesasniedza DFS maksimālo apjomu

2023. gadā kopējais galīgais budžets bija 165,2 miljardi EUR, kas bija zem DFS maksimālā apjoma. No galīgā budžeta veikto maksājumu kopsomma bija 162,0 miljardi EUR. Sk. [6. attēlu](#).

6. attēls. Budžeta izpilde 2023. gadā

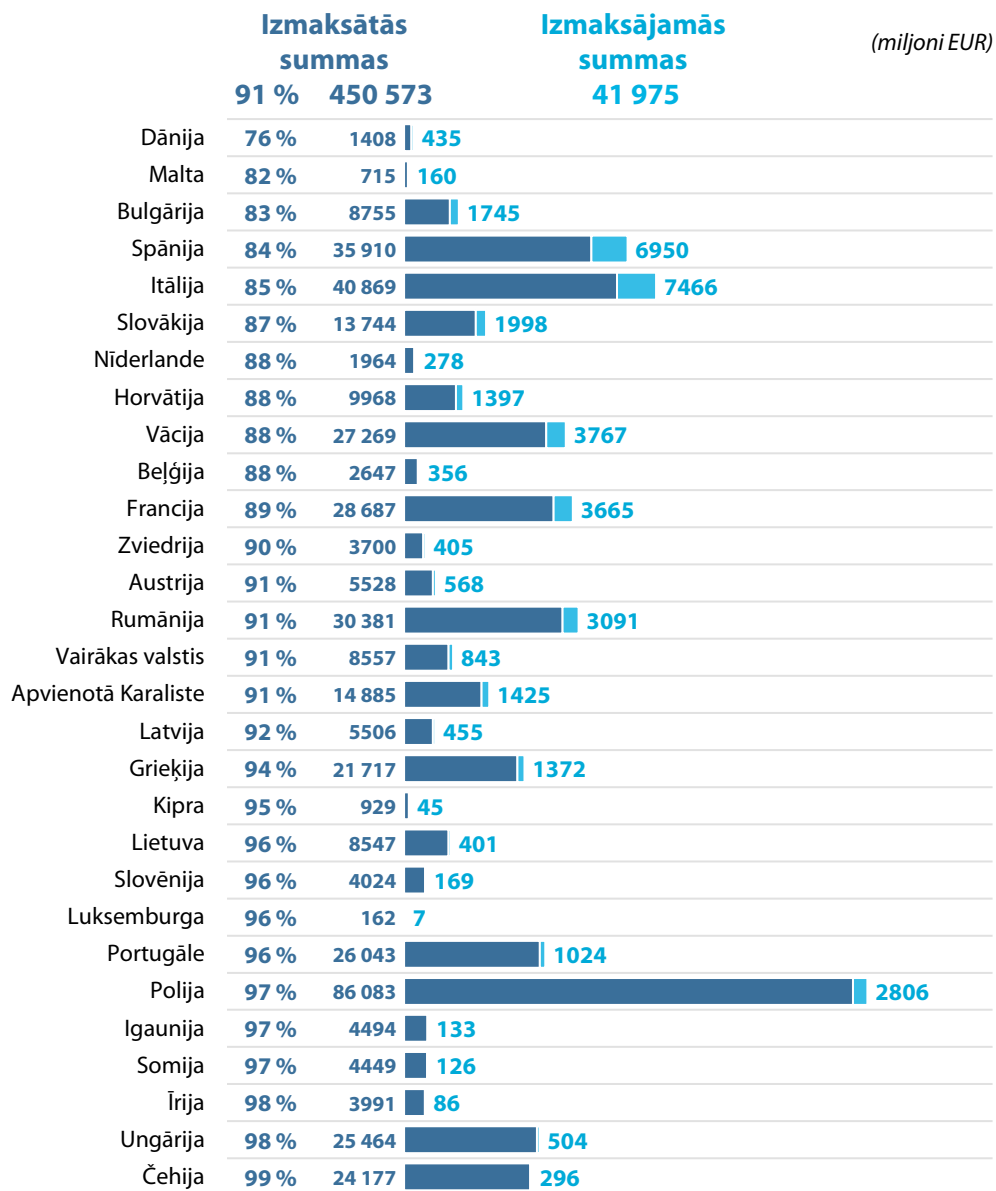
Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

Ņemot vērā papildu maksājumus 74,7 miljardu EUR apmērā no piešķirtajiem ieņēmumiem (galvenokārt *NGEU* dotācijas) un no 2022. gada pārnestās apropriācijas 2,4 miljardu EUR apmērā, kopējie maksājumi 2023. gadā sasniedza 239,2 miljardus EUR. Budžeta izlietojums maksājumiem bija 90,0 % no visām maksājumu apropriācijām 265,7 miljardu EUR apmērā.

2014.–2020. gada ESI fondu apguve 2023. gadā palēninājās, bet maksājumu pieprasījumu un slēgšanas dokumentu iesniegšanas termiņš tika pagarināts par vienu gadu

Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondu) maksājumi 2023. gadā, izņemot NGEU resursus, sasniedza 54,7 miljardus EUR, kas bija mazāk nekā iepriekšējos trīs gados (2022. gadā – 64,7 miljardi EUR, 2021. gadā – 75,1 miljards EUR un 2020. gadā – 72 miljardi EUR). 2023. gada beigās maksājumu kopsumma 2014.–2020. gada ESI fondiem veidoja 450,6 miljardus EUR no kopējā 492,6 miljardu EUR piešķiruma, tādējādi apguves līmenis sasniedza 91,5 %. Lai gan atšķirības tajā, kā dalībvalstis apguva ESI fondus, bija mazāk nozīmīgas salīdzinājumā ar 2022. gadu, četrās dalībvalstīs apguves līmenis 2023. gada beigās joprojām bija zem 85 % (sk. 7. attēlu).

7. attēls. 2014.–2020. gada ESI fondu, izņemot NGEU, apguves līmenis dalībvalstīs 2023. gada beigās

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas atvērto datu platformu, kas skatīta 2024. gada 8. janvārī, un citiem Komisijas datiem.

Maksājumi no 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondiem, uz kuriem attiecas KNR, joprojām bija zemā līmenī

2023. gadā ikgadējie maksājumi dalītās pārvaldības fondiem, uz kuriem attiecas KNR, (6,3 miljardi EUR) ietvēra priekšfinansējumu 4,1 miljarda EUR apmērā un starpposma maksājumus 2,2 miljardu EUR apmērā. 2023. gadā 11 dalībvalstis nepieprasīja starpposma maksājumus nevienam no KNR aptvertajiem fondiem. 2023. gada beigās kopējie maksājumi veidoja 12,8 miljardus EUR, kas ir tikai 3,2 % no 2021.–2027. gada DFS kopējās summas.

2023. gadā dalībvalstis par prioritāti noteica centienus apgūt 2014.–2020. gada kohēzijas politikas līdzekļus un paātrināt *NGEU* īstenošanu. Salīdzinājumā ar iepriekšējo plānošanas periodu kopējie kavējumi liecina par kohēzijas politikas fondu nepietiekamu īstenošanu, kas atbilst viena gada starpībai.

ELFLA maksājumi jaunās kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros 2023. gadā sākās lēni

Kopš 2023. gada uz ELFLA attiecas jaunie kopējās lauksaimniecības politikas noteikumi. 2023. gada beigās ELFLA maksājumi sasniedza 0,7 miljardus EUR, un apguves līmenis bija tikai 1 %.

Maksājumi no ANM un *NGEU* papildinājuma programmām 2023. gadā bija mazāki, nekā gaidīts

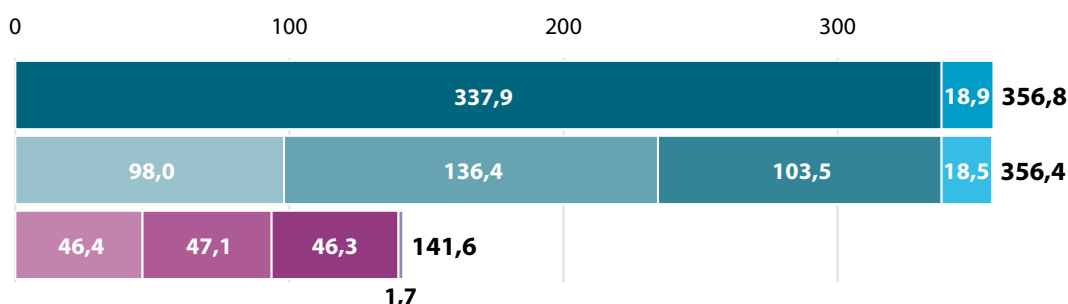
Eiropas Parlaments un Padome 2023. gada februārī grozīja ANM regulu, lai dalībvalstu ANM plānos varētu iekļaut *REPowerEU* nodaļu, ko finansē no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) un *Brexit* korekcijas rezerves (*BAR*). Līdz 2023. gada beigām Komisija bija uzņēmusi visas *NGEU* finansētās ANM saistības dotācijām (337,9 miljardi EUR). Saistības *REPowerEU* nodaļām bija 18,5 miljardi EUR (17,3 miljardi EUR no ETS un 1,2 miljardi EUR no *BAR*), bet saistības par atlikušajiem 0,4 miljardiem EUR no *BAR* tiks uzņemtas vēlāk. ANM dotāciju ikgadējie maksājumi 2023. gadā bija 48 miljardi EUR. Turpretī 2022. gada jūnijā Komisija bija gaidījusi, ka kopējie *NGEU* finansētie ANM maksājumi, kas saistīti ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem (neiekļaujot *REPowerEU*), 2023. gadā sasniegs 76,4 miljardus EUR. Kā norāda Komisija, ANM īstenošanu negatīvi ietekmēja vairāki faktori, piemēram, augsta inflācija, enerģijas cenu pieaugums, problēmas globālajās piegādes ķēdēs, darbaspēka trūkums vai nepietiekama administratīvā spēja. No uzņemtajām 356,4 miljardu EUR saistībām tika veikti maksājumi 141,6 miljardu EUR apmērā, tāpēc līdz 2026. gada beigām izmaksāšanai joprojām ir pieejamas ANM dotācijas kopsummā par 215,2 miljardiem EUR. Sk. [8. attēlu](#).

8. attēls. ANM dotāciju īstenošana pēc avota 2023. gada beigās

NGEU			REPowerEU		
					Pieejamo saistību aproprāciju kopsumma
2021	2022	2023	2023		Uzņemtās saistības
2021	2022	2023	2023		Maksājumi

(mljrd. EUR)

Atvēršanas un noturības mehānisma (ANM) dotācijas

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

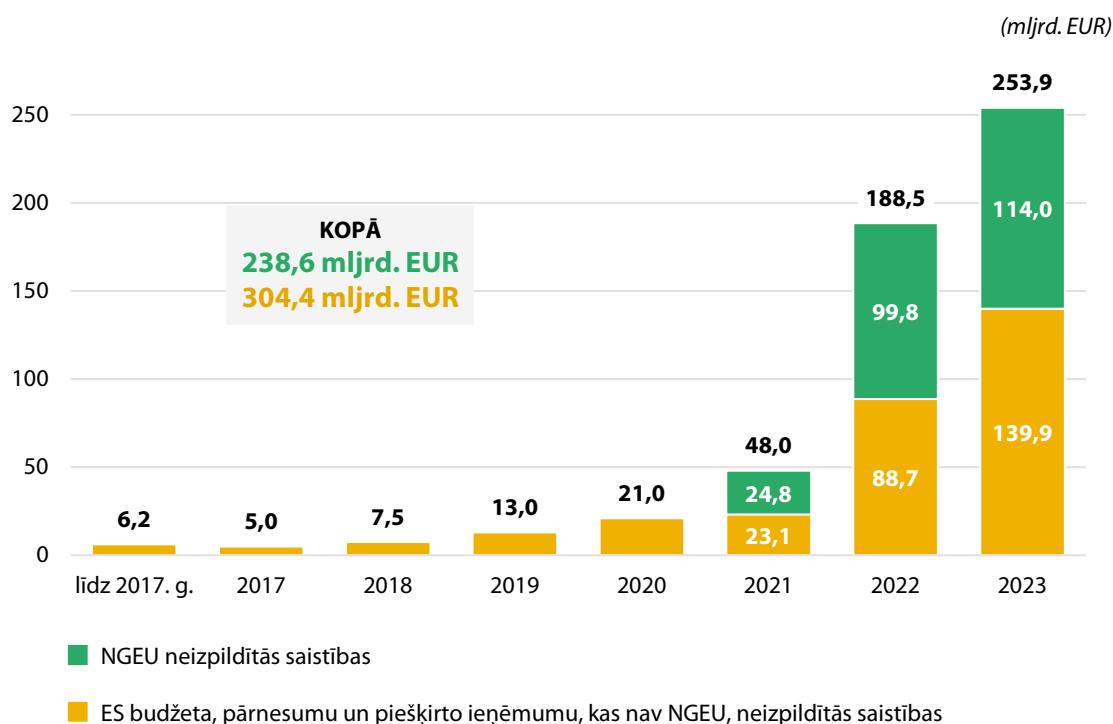
Pastāv ievērojamas atšķirības tajā, kā dalībvalstis apguva ANM dotācijas. Līdz 2023. gada beigām četras dalībvalstis (Īrija, Ungārija, Nīderlande un Zviedrija) nebija nedz saņēmušas priekšfinansējumu, nedz iesniegušas maksājuma pieprasījumu, savukārt trīs dalībvalstis (Beļģija, Polija un Somija) bija saņēmušas tikai priekšfinansējumu.

Kopējās saistības no NGEU papildinājumiem DFS programmām bija 82,9 miljardi EUR no sākotnējā 83,1 miljarda EUR piešķiruma. NGEU papildinājumu ikgadējie maksājumi esošajām DFS programmām palielinājās no 16,1 miljarda EUR 2022. gadā līdz 19,0 miljardiem EUR 2023. gadā. Maksājumus līdz 40,6 miljardiem EUR var veikt līdz 2026. gada beigām.

Neizpildītās saistības no ES budžeta un NGEU dotāciju finansējuma sasniedza rekordlielu summu – 543 miljardus EUR

Neizpildītās saistības ir kopējās uzņemtās saistības, kas vēl nav izmaksātas. Līdz 2023. gada beigām kopējās neizpildītās saistības, kas būs jāizmaksā nākamajos gados, ja vien tās netiks atceltas, sasniedza rekordaugstu līmeni – 543 miljardus EUR. Tas bija par 90,2 miljardiem EUR vairāk salīdzinājumā ar 2022. gadu (452,8 miljardi EUR). Neizpildītās saistības galvenokārt attiecas uz ES budžetu un pārnesumiem (263,6 miljardi EUR) un NGEU dotāciju finansējumu (238,6 miljardi EUR). 2022. gadā mēs sniedzām ieteikumu būtiski samazināt neizpildīto saistību līmeni. Sk. [9. attēlu](#).

9. attēls. Kopējās neizpildītās saistības pēc izcelsmes gada un finansējuma veida 2023. gada beigās

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem un budžeta izpildes ziņojumiem no Komisijas grāmatvedības sistēmas.

Riski un izaicinājumi

Ar DFS pārskatīšanu tika ieviesti pasākumi, lai novērstu riskus, kas saistīti ar papildu *NGEU* finansēšanas izmaksām un neveikto maksājumu uzkrāšanos

Padome 2024. gada februārī grozīja DFS saistībā ar daudzajiem izaicinājumiem (piemēram, pastāvīgs atbalsts Ukrainai, augstākas procentu likmes, migrācijas pieaugums un nepieciešamība veicināt stratēģiskas tehnoloģijas). Ar DFS pārskatīšanu saistību apropriācijas 2024.–2027. gadam tika palielinātas par 21,0 miljardu EUR, no kura 17 miljardi EUR ir paredzēti jaunizveidotā Ukrainas mehānisma finansēšanai.

Padome arī ieviesa “kaskādes mehānismu”. Tā mērķis ir segt *NGEU* aizņēmumu izmaksas, kas pārsniedz pārskatītajā DFS regulā noteiktās gada summas, ja līdzekļus nevar atrast pašreizējā ES budžetā un līdz pašreizējās DFS beigām. Eiropas Savienības Atveseļošanas instruments *NextGenerationEU* ir īpašs instruments papildus DFS maksimālajam apjomam, un tam nav fiksētas summas. Komisija ir aplēsusi, ka papildu procentu un kupona maksājumi *NGEU* aizņēmumiem pašreizējās DFS ietvaros varētu svārstīties no 17 miljardiem EUR līdz 27 miljardiem EUR.

Pastāv risks, ka tiks atceltas 2021.–2027. gada DFS kohēzijas politikas fondu saistības

ESI fondu un Taisnīgas pārkārtošanās fonda apguves līmenis daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam 2023. gadā joprojām bija zems. Rezultātā budžeta lēmējinstītūcija samazināja 2023. gada maksājumu apropriācijas ERAF (-1,1 miljards EUR) un ESF+ (-0,7 miljardi EUR). Saistību atcelšanas risks varētu materializēties jau 2025. gada beigās attiecībā uz saistībām, kas saskaņā ar KNR 2021.–2027. gadam uzņemtas 2022. gadā.

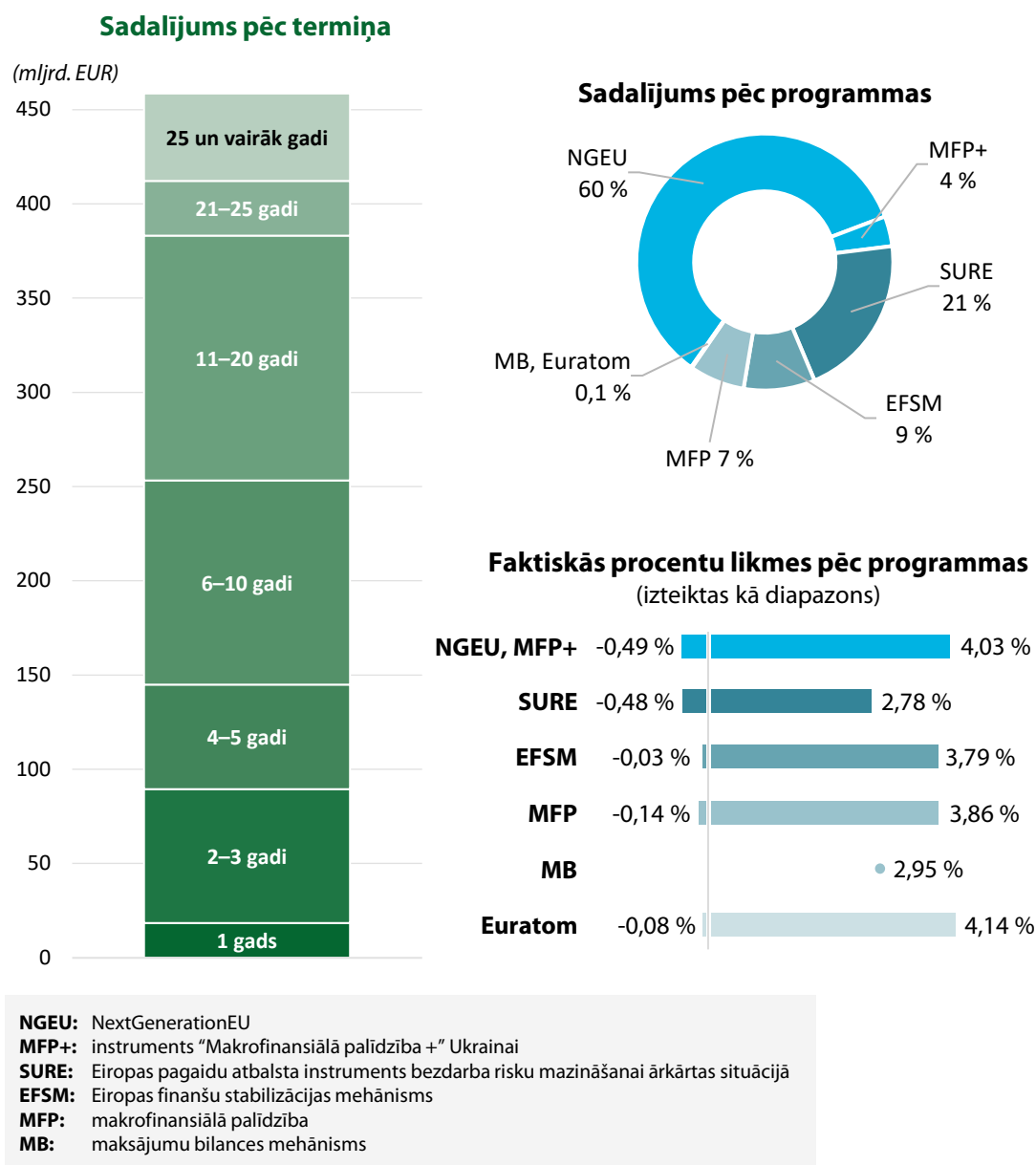
2023. gadā Komisijas prognozēja, ka atceltās saistības 2024.–2027. gadam būs 8,1 miljards EUR (2022. gada prognoze – 7,6 miljardi EUR 2023.–2027. gadam). Attiecībā uz KF, ERAF un ESF+ kohēzijas politikas līdzekļiem Komisija 2024.–2027. gadam prognozē, ka kopējās atceltās saistības būs 2,2 miljardi EUR, kas vairāk nekā piecas reizes pārsniedz 2022. gadā prognozētos 0,4 miljardus EUR. Novēlota DFS un konkrētām programmām paredzēto tiesību aktu pieņemšana un to zemais īstenošanas līmenis 2023. gadā radījis risku, ka, sākot no 2025. gada, tiks atceltas nozīmīgas TPF uzņemtās saistības. Ievērojams atcelto saistību apjoms varētu apdraudēt ES mērķu sasniegšanu.

2023. gadā palielinājās ES parāds no aizņēmumiem

Neatmaksāto ES aizņēmumu apmērs 2023. gadā palielinājās par vairāk nekā 30 %

2023. gada beigās neatmaksāto ES aizņēmumu nominālā vērtība palielinājās līdz vairāk nekā 458,5 miljardiem EUR, kas ir pieaugums par 110,5 miljardiem EUR gadā. Pašlaik ES ir kļuvusi par vienu no lielākajiem parāda vērtspapīru emitentiem Eiropā. Visu ES aizņēmumu termiņi un faktiskās procentu likmes ir parādītas [10. attēlā](#).

10. attēls. ES aizņēmumu termiņi un faktiskās procentu likmes 2023. gada beigās

Piezīme. Summas nominālvērtībās.

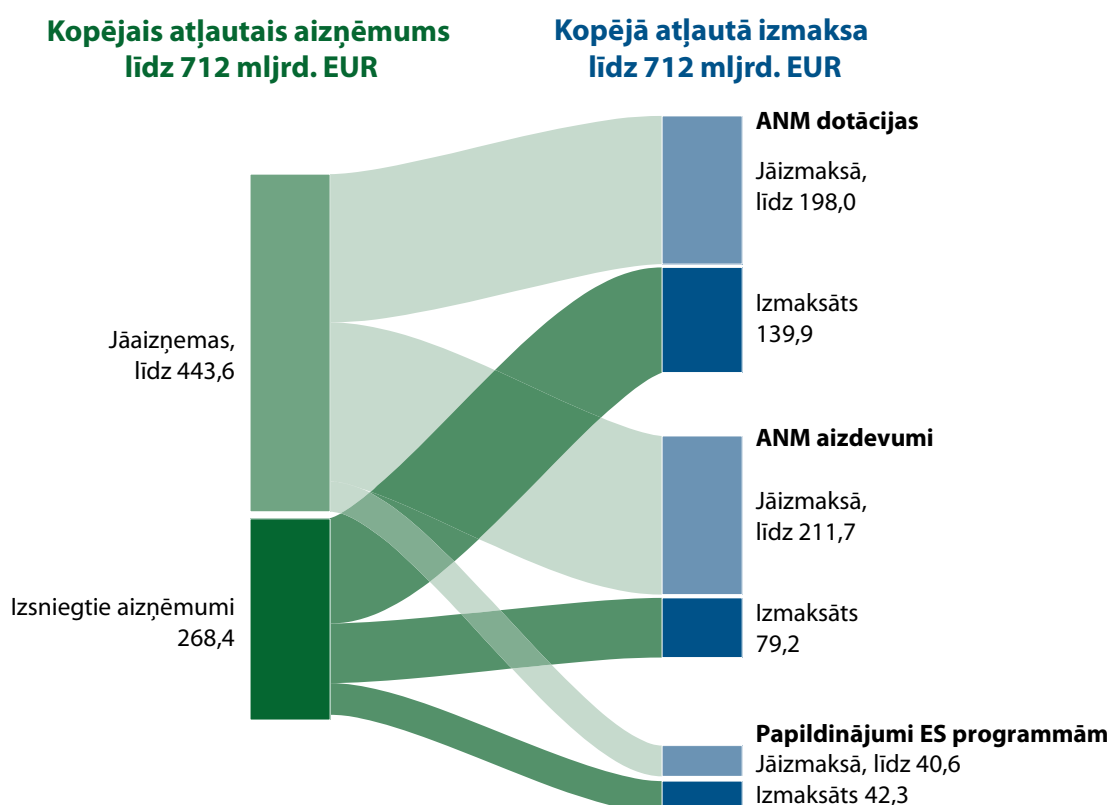
Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

NGEU aizņēmumi līdz 2026. gadam var vairāk nekā divkāršoties, savukārt lielākā daļa atmaksas tiek atlikta uz nākamajām DFS

2023. gada beigās Eiropas Savienības neatmaksāto ES obligāciju nominālvērtība NGEU aizdevumu, dotāciju un citu NGEU finansēto programmu finansēšanai bija 268,4 miljardi EUR. Attiecībā uz NGEU Eiropas Savienība līdz 2026. gada beigām var aizņemties papildu 443,6 miljardus EUR (sk. [11. attēlu](#)).

11. attēls. NGEU aizņēmumi un izmaksātie līdzekļi 2023. gada beigās

(mljrd. EUR)

Piezīme. Aizņēmuma summā nav iekļautas ES īstermiņa parādzīmes 15,2 miljardu EUR apmērā. Līdz 2023. gada beigām vēl nebija izmaksāti 7,0 miljardi EUR aizņēmumu, un līdzekļi tika turēti Eiropas Centrālajā bankā.

Avots: ERP, pamatojoties uz [COM\(2024\) 93](#) un ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

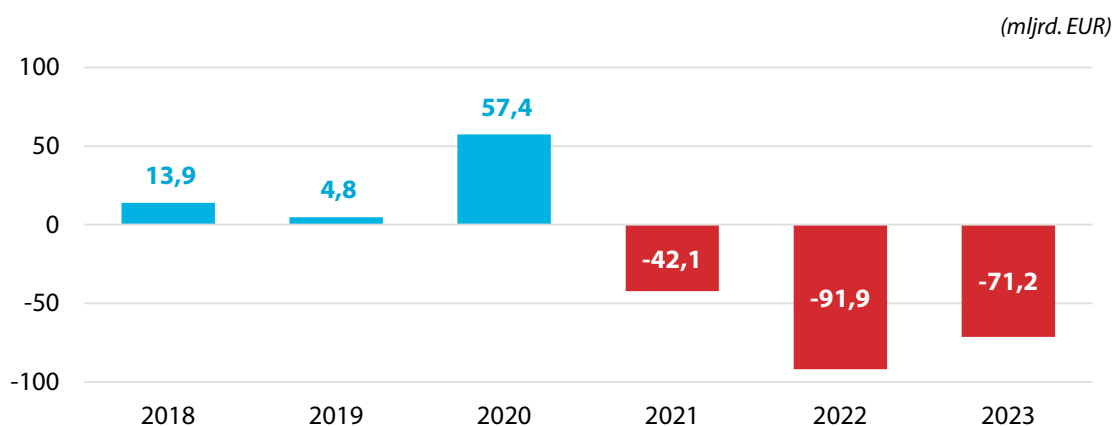
Ja neizlietotās apropriācijas NGEU finansēšanas izmaksu segšanai joprojām ir pieejamas budžeta pozīcijā, NGEU aizņēmumus jāsāk atmaksāt līdz 2027. gada beigām, bet visa summa jāatmaksā vēlākais līdz 2058. gadam. Tādējādi lielākā daļa atmaksājumu tiek atlikta uz nākamajām DFS. Visas izmaksas, kas ES radušās saistībā ar līdzekļu aizņemšanos NGEU aizdevumiem, tostarp izmaksas, kas saistītas ar procentu likmju un citu finanšu risku pārvaldību, ir jāsedz saņēmējvalstīm. Visas izmaksas, kas saistītas ar NGEU dotācijām un papildinājumiem, tiek segtas no ES budžeta.

Lai panāktu *NGEU* parāda stabilu un paredzamu samazinājumu līdz 2058. gadam, Komisijai var nākties pagarināt parāda termiņu, emitējot jaunus parāda instrumentus nolūkā atmaksāt vecos parāda instrumentus to termiņa beigās. Iespējamās tirgus apstākļu izmaiņas varētu palielināt aizņemšanās izmaksas, kuras par *NGEU* parādu saistībā ar dotācijām un *NGEU* papildinājumiem būs jāsedz no ES budžeta.

Ārējie piešķirtie ieņēmumi no *NGEU* parāda būtiski ietekmē saimnieciskās darbības rezultātu

No *NGEU* aizņemtās summas ar ārējo piešķirto ieņēmumu starpniecību tiek novirzītas *NGEU* dotācijām un ES programmu papildinājumiem un ir papildus apropriācijām, par kurām nobalsots ES budžetā. *NGEU* īstenošana oficiāli neietekmē principu, ka ES gada budžetā uzrādītajiem ieņēmumiem un izdevumiem jābūt līdzsvarotiem (līdzsvara princips). Tomēr no grāmatvedības perspektīvas finanšu darbības rezultātu pārskatā pie ieņēmumiem nav iekļauta summa, kas aizņemta saskaņā ar *NGEU*, savukārt ir iekļauti izdevumi saistībā ar *NGEU* dotācijām. Attiecīgi tam ir negatīva ietekme uz gada saimnieciskās darbības rezultātu. Negatīvi saimnieciskās darbības rezultāti palielina neto aktīvu deficītu, kā tas atspoguļots ES bilancē, un tāpēc tie jāfinansē no nākamajiem budžetiem (sk. 12. attēlu). *NGEU* aizņēmumu atmaksa tiek garantēta pašu resursu maksimālajās robežās.

12. attēls. Saimnieciskās darbības rezultāts (pārpalikums/deficīts) par katru gadu no 2018. līdz 2023. gadam

Piezīme. 2020. gada skaitlis ietver ieņēmumus 47,5 miljardu EUR apmērā saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanās līgumu.

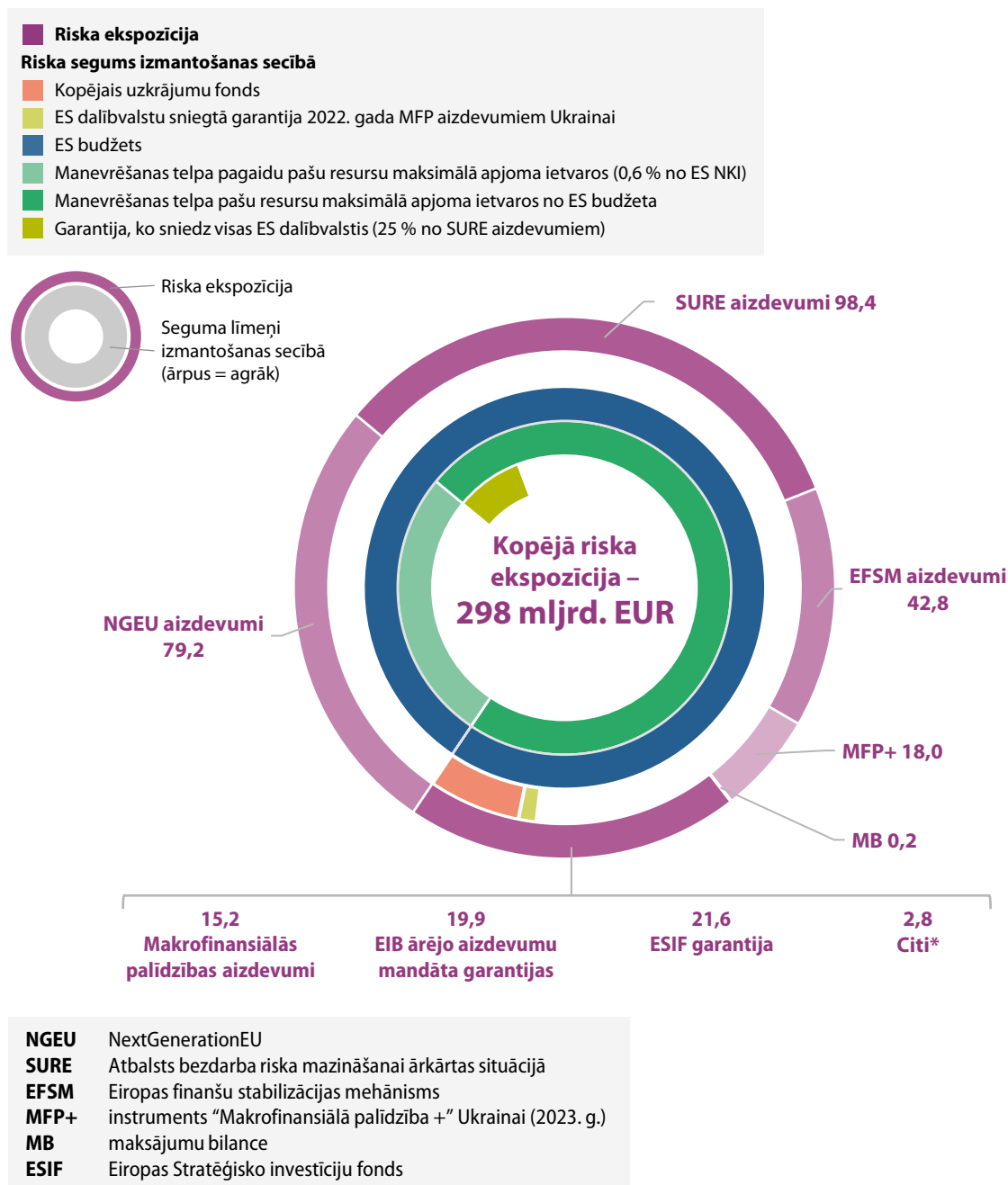
Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2018.–2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

ES budžeta riska ekspozīcija 2023. gadā palielinājās, un tiek prognozēts turpmāks palielinājums

ES budžeta riska ekspozīcija no ES budžeta garantijām aizņēmumiem no tirgus un iespējamām saistībām no budžeta garantijām 2023. gada beigās bija 298,0 miljardi EUR, kas bija pieaugums salīdzinājumā ar 248,3 miljardiem EUR 2022. gada beigās. 13. attēlā ir sniegts detalizēts riska ekspozīcijas (violetā krāsā) sadalījums pēc avota. Attēlā riska seguma slāņi, kas atspoguļo dažādus seguma līmeņus, ir parādīti kā koncentriski apli. Riska ekspozīcijai blakus esošais aplis ilustrē pirmo riska seguma slāni, kas tiks izmantots. Apli iekšpusē apzīmē riska seguma papildslāņus.

13. attēls. ES budžeta kopējā riska ekspozīcija pēc ekspozīcijas veida un riska seguma 2023. gada beigās

(mljrd. EUR)

(*) Eiropas Fonda ilgtspējīgai attīstībai (EFIA) garantija: 0,5 miljardi EUR, *InvestEU* garantija: 1,4 miljardi EUR un Eiropas Fonda ilgtspējīgai attīstībai plus (EFIA+) garantija: 0,6 miljardi EUR; *Euratom* aizdevumi: 0,3 miljardi EUR.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem, un piemērojamie noteikumi.

ES budžeta riska ekspozīcijas palielinājums 2023. gadā galvenokārt bija saistīts ar papildu 34,1 miljarda EUR aizņēmumiem dalībvalstīm izmaksājamiem ANM aizdevumiem (2022. gadā – 27,2 miljardi EUR), no kuriem 5,4 miljardi EUR bija paredzēti *REPowerEU* aizdevumiem, kā arī *MFP+* aizdevumiem Ukrainai 18,0 miljardu EUR apmērā. Riska ekspozīcija iespējamām saistībām, kas izriet no budžeta garantijām, palielinājās no 42,9 miljardiem EUR 2022. gada beigās līdz 44,0 miljardiem EUR 2023. gada beigās. Galvenokārt tā bija tāpēc, ka investīcijām tika izmaksāts vairāk līdzekļu, ko sedza no *InvestEU* garantijas. Komisija 2023. gada oktobrī aplēsa, ka 2024.–2027. gada periodam pieejamā manevrēšanas telpa būs pietiekama, lai segtu iespējamus zaudējumus, kas izriet no manevrēšanas telpas nodrošinātajām saistībām.

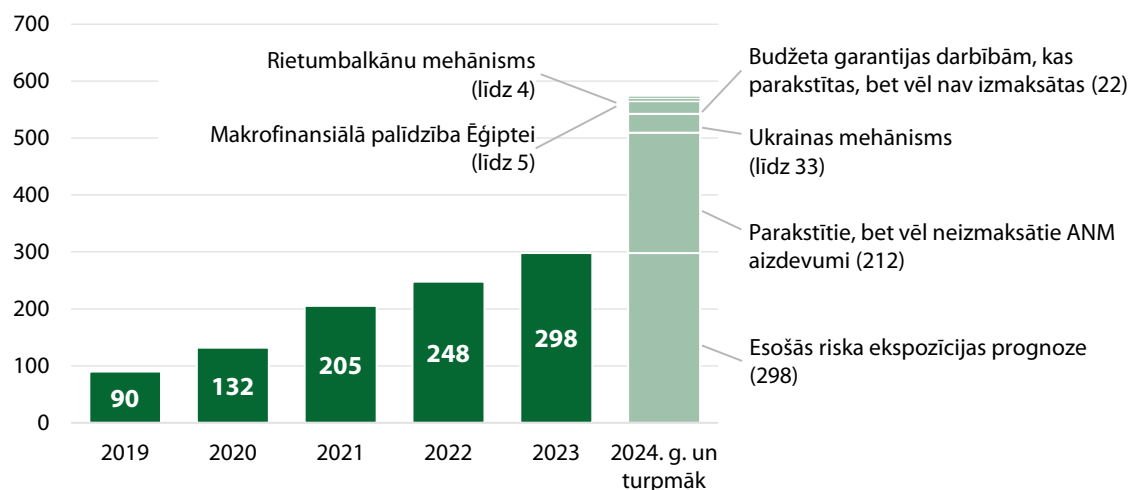
Paredzams, ka 2023. gada beigās esošais ES budžeta riska ekspozīcijas apmērs 2024. un 2025. gadā palielināsies, galvenokārt jaunu ANM aizdevumu dēļ. Līdz 2023. gada beigām Komisija ar dalībvalstīm bija parakstījusi ANM aizdevumu nolīgumus par 290,9 miljardiem EUR, no kuriem 211,7 miljardi EUR vēl nebija izmaksāti.

2024. gada sākumā ES likumdevējs izveidoja Ukrainas mehānismu. Aizdevumus līdz 33 miljardiem EUR finansēs no finanšu tirgus aizņēmumiem un nodrošinās ar ES budžeta manevrēšanas telpu, kā tas ir attiecībā uz *MFP+* aizdevumiem. Savā atzinumā par Ukrainas mehānismu mēs uzsvērām, ka šī pieeja rada ievērojamus riskus ES budžetam.

14. attēlā parādīts ES budžeta iepriekšējās un nākotnē paredzamās riska ekspozīcijas salīdzinājums, sākot no 2019. gada.

14. attēls. ES budžeta iepriekšējā un prognozētā riska ekspozīcija

(miljrd. EUR pašreizējās cenās)

Piezīme. Summas nominālvērtībās.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2019.–2023. gada konsolidētajiem pārskatiem un Komisijas informāciju.

Krievijas agresijas karš pret Ukrainu turpina palielināt nākamo ES budžeta finanšu riskus

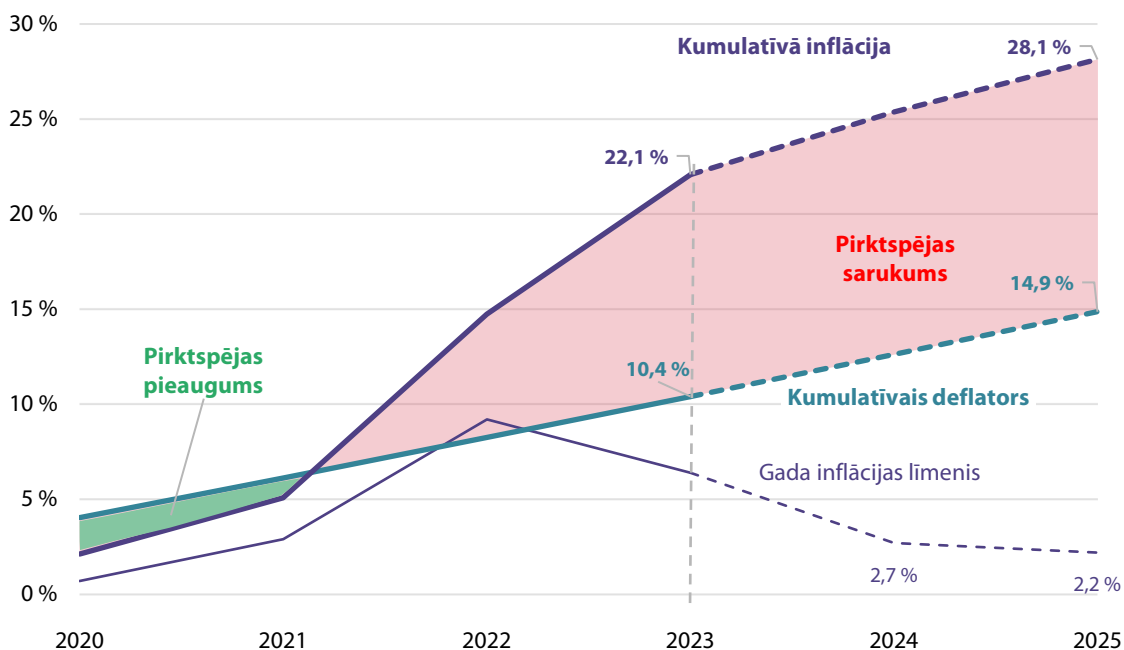
Ukrainai paredzēto ES budžeta līdzekļu riska ekspozīcija palielinājās no 16 miljardiem EUR 2022. gada beigās līdz 33,7 miljardiem EUR 2023. gada beigās. To veidoja 18 miljardi EUR MFP+ aizdevumu, 11,6 miljardi EUR MFP aizdevumu, 0,3 miljardi EUR *Euratom* aizdevumu un 3,8 miljardi EUR budžeta garantiju neatmaksājamiem aizdevumiem, ko sniedza EIB un citas finanšu iestādes. Komisija ir atzinusi Ukrainai piešķirto MFP un MFP+ aizdevumu vērtības samazinājuma atskaitījumu 8,8 miljardu EUR apmērā (2022. gadā – 2,2 miljardi EUR), kas atspoguļoja visā aizdevumu darbības laikā paredzamos zaudējumus.

2023. gadā MFP+ instruments Ukrainai nodrošināja atbalstu 18 miljardu EUR apmērā ļoti izdevīgu aizdevumu veidā, kuri jāatmaksā ne ilgāk kā 35 gadu laikā, sākot no 2033. gada. MFP+ aizdevumiem nav vajadzīgi uzkrājumi, lai segtu saistību neizpildes risku, jo tos garantē ar ES budžeta manevrēšanas telpu. Mēs esam uzsvēruši, ka iespējamo neatmaksāšanas risku pārņemšana uz nākotni var radīt spiedienu uz nākamajiem budžetiem un maksājumu vajadzībām. Turklāt mēs uzskatām, ka ievērojamus riskus ES budžetam rada Ukrainas mehānisms, kas tika izveidots 2024. gadā, lai 2024.–2027. gada periodā sniegtu finansiālu atbalstu par papildu summu līdz 33 miljardiem EUR aizdevumos, kam nav nepieciešami uzkrājumi.

Augstā inflācija 2022. un 2023. gadā turpina ietekmēt ES budžetu

Pamatojoties uz Komisijas prognozēm par inflāciju, mēs aplēšām, ka ES budžets līdz 2025. gadam varētu zaudēt aptuveni 13 % no tā pirktspējas (sk. [15. attēlu](#)).

15. attēls. ES budžeta pirktspējas izmaiņas (2020.–2025. gads)

Avots: ERP, pamatojoties uz *Eurostat* un Komisijas 2024. gada pavasara ekonomikas prognozi.

Mūsu ieteikumi

Lai mazinātu saistību atcelšanas risku, mēs iesakām Komisijai cieši uzraudzīt operāciju izlases progress un veikt nepieciešamos pasākumus attiecībā uz apdraudētajām programmām.

*Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmeljoša informācija par mūsu veikto budžeta un finanšu pārvaldības revīziju ir atrodama mūsu **2023. gada pārskata** 2. nodaļā.*

Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu

Katru gadu mēs analizējam vairākus aspektus saistībā ar sniegumu un rezultātiem, kuri sasniegti ar ES budžetu, ko Komisija izpilda sadarbībā ar dalībvalstīm. Šogad mūsu analizē ietilpst:

- rezultāti un galvenie vēstījumi no mūsu 2023. gada īpašajiem ziņojumiem par sniegumu, kā arī saistītā informācija no Komisijas un budžeta lēmējinstādēm un likumdevēja (Eiropas Parlamenta un Eiropas Savienības Padomes);
- kā Komisija ziņoja par sniegumu DFS 4. kategorijā “Migrācija un robežu pārvaldība” (turpmākajos gados mēs vēlamies rotācijas kārtībā pārbaudīt dažādas DFS kategorijas);
- mūsu 2020. gada pārskatā par ES budžeta sniegumu formulēto ieteikumu ieviešana;
- 2020. gadā publicētajos īpašajos ziņojumos sniegto ieteikumu ieviešana.

Galvenie vēstījumi no mūsu 2023. gada īpašajiem ziņojumiem par sniegumu

Mūsu īpašajos ziņojumos izskatām, cik labi ES budžeta izpildē ir piemēroti pareizas finanšu pārvaldības principi. 2023. gadā [mēs publicējām](#) 29 īpašos ziņojumus, kuros apskatītas daudzas no problēmām, ar kurām ES saskaras dažādās ES izdevumu un rīcībpolitikas jomās. Mūsu revidējamajām vienībām ir tiesības sniegt atbildes uz mūsu apsvērumiem. Mūsu 2023. gada īpašie ziņojumi ietvēra 220 ieteikumus par dažādiem tematiem, un galvenokārt tie bija adresēti Komisijai; 85 % no tiem bija pilnībā pieņemti.

Tie bija vērsti uz piecām stratēģiskām jomām: ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes, ES ekonomikas konkurētspējas palielināšana visu iedzīvotāju labā, noturība pret draudiem ES drošībai un Eiropas vērtību – brīvības, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošana, klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi, fiskālā politika un publiskās finanses Eiropas Savienībā (sk. [1. tabulu](#)).

1. tabula. ERP stratēģiskās jomas, kuras 2023. gadā aptvertas īpašajos ziņojumos

 <p>ES reakcija uz atveseļošanas pēc krīzes</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĪZ 02/2023 “Kohēzijas politikas noteikumu pielāgošana, lai reaģētu uz Covid-19 pandēmiju” ▪ ĪZ 07/2023 “Komisijas ieviestās ANM kontroles sistēmas struktūra” ▪ ĪZ 16/2023 “<i>NextGenerationEU</i> parādu pārvaldība Komisijā” ▪ ĪZ 26/2023 “Atveseļošanas un noturības mehānisma snieguma uzraudzības sistēma”
 <p>Konkurētspēja</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĪZ 03/2023 “Elektroenerģijas iekšējā tirgus integrācija” ▪ ĪZ 11/2023 “ES atbalsts skolu digitalizācijai” ▪ ĪZ 13/2023 “Atzītie uzņēmēji” ▪ ĪZ 15/2023 “ES rūpniecības politika akumulatoru jomā” ▪ ĪZ 27/2023 “Ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšana Eiropas Savienībā”
 <p>Noturība un Eiropas vērtības</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĪZ 01/2023 “Instrumenti, kas atvieglo ceļošanu Eiropas Savienībā Covid-19 pandēmijas laikā” ▪ ĪZ 09/2023 “Lauksaimniecības produktu piegādes ķēžu nodrošināšana Covid-19 laikā” ▪ ĪZ 10/2023 “Sagatavošanas darbība aizsardzības pētniecībai” ▪ ĪZ 14/2023 “Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta “Eiropa pasaulē” plānošana” ▪ ĪZ 20/2023 “Atbalsts personām ar invaliditāti” ▪ ĪZ 21/2023 “Iniciatīva “<i>Spotlight</i>”, kuras mērķis ir izskaust vardarbību pret sievietēm un meitenēm”
 <p>Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĪZ 04/2023 “Pasaules klimata pārmaiņu alianse plus” ▪ ĪZ 08/2023 “Intermodālie kravu pārvadājumi” ▪ ĪZ 17/2023 “Aprites ekonomika” ▪ ĪZ 18/2023 “ES klimata un enerģētikas mērķrādītāji” ▪ ĪZ 19/2023 “Eiropas Savienības centieni panākt augsnes ilgtspējīgu apsaimniekošanu” ▪ ĪZ 22/2023 “Atkrastes atjaunīgā enerģija Eiropas Savienībā” ▪ ĪZ 23/2023 “Vīna dārzu pārstrukturēšana un stādīšana Eiropas Savienībā” ▪ ĪZ 24/2023 “Viedās pilsētas” ▪ ĪZ 25/2023 “ES akvakultūras politika” ▪ ĪZ 29/2023 “Eiropas Savienības atbalsts ilgtspējīgām biodegvielām transporta nozarē”
 <p>Fiskālā politika un publiskās finanses</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĪZ 05/2023 “ES finanšu vide” ▪ ĪZ 06/2023 “Interēšu konflikts ES kohēzijas un lauksaimniecības izdevumu jomā” ▪ ĪZ 12/2023 “Banku kredītriska uzraudzība Eiropas Savienībā” ▪ ĪZ 28/2023 “Publiskais iepirkums Eiropas Savienībā”

Avots: ERP.

To programmu sniegums, kuras finansē no 4. kategorijas “Migrācija un robežu pārvaldība”

Lai plašāk informētu par ES budžeta sniegumu, šogad mēs analizējam pieejamo informāciju par sniegumu atsevišķās DFS izdevumu kategorijās. Mēs koncentrējamies uz 4. izdevumu kategoriju “Migrācija un robežu pārvaldība” un šādiem diviem fondiem: Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (*AMIF*) un Integrētās robežu pārvaldības fondu (*IBMF*), kas sastāv no Finansiāla atbalsta instrumenta robežu pārvaldībai un vīzu politikai un Finansiāla atbalsta instrumenta muitas kontroles iekārtām. Visaptveroša informācija par to programmu sniegumu, kuras finansē no kādas DFS kategorijas, ir vairāk pieejama plānošanas perioda beigās un pēc tā. Mēs atzīmējam, ka:

- pašreizējam DFS periodam snieguma ziņošanas sistēma ir uzlabota;
- informācija par *AMIF* un *IBMF* sniegumu pašreizējā periodā līdz šim ir ierobežota un liecina par lēnu progresu;
- lielākā daļa rādītāju 2014.–2020. gada periodam liecina par labu progresu virzībā uz to mērķrādītāju sasniegšanu. Rādītāji ne vienmēr parāda, cik lielā mērā finansētās darbības ir risinājušas vajadzības. Vēl nav pietiekamas informācijas par programmu vispārējiem rezultātiem, tostarp to saimnieciskumu un lietderību;
- galvenie darbības rādītāji, ko Komisija uzsvēra 2022. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā attiecībā uz *ISF-BV*, bija mazāk līdzsvaroti nekā attiecībā uz *AMIF*. Programmu snieguma pārskati sniedza pamatotus skaidrojumus gadījumos, kad mērķi netika pilnībā sasniegti, tomēr Komisija savā iedaļā “Programma īsumā” iekļāva paredzamos turpmākos sasniegumus.

Mēs iesakām Komisijai programmas snieguma pārskata daļā “Programma īsumā” izklāstīt faktiskos sasniegumus, nevis nākotnē iespējamus sasniegumus, bet gada pārvaldības un snieguma ziņojumā norādīt, kuri galvenie snieguma rādītāji ir balstīti uz avotiem, kas atšķiras no dalībvalstu iesniegtajiem gada īstenošanas ziņojumiem.

Mūsu “Pārskatā par ES budžeta sniegumu (stāvoklis 2020. gada beigās)” sniegto ieteikumu pēcpārbaude

Mūsu pārskatā par ES budžeta sniegumu, kurā aptverts 2020. finanšu gads, bija iekļauti pieci ieteikumi, kuri bija adresēti Komisijai un kurus tā bija pieņēmusi. Mūsu pēcpārbaudes laikā trim no pieciem pārbaudītajiem ieteikumiem vēl nebija jābūt ieviestiem. No atlikušajiem diviem ieteikumiem Komisija bija ieviesusi vienu ieteikumu lielākajā daļā aspektu, bet otru – dažos aspektos.

Mūsu 2020. gada īpašajos ziņojumos sniegto ieteikumu pēcpārbaude

Katru gadu mēs pārbaudām, cik lielā mērā mūsu revidējamās vienības ir veikušas pasākumus saistībā ar mūsu ieteikumiem trīs gadus pēc to sniegšanas. Šogad mēs analizējām 195 ieteikumus, kas bija sniegti visos 26 īpašajos ziņojumos, kurus publicējām 2020. gadā. Komisijai bija adresēti 185 no šiem ieteikumiem; septiņi no tiem bija adresēti Eiropas Investīciju konsultāciju centram, kas darbojas kā partnerība starp Komisiju un Eiropas Investīciju banku. Atlikušie 10 ieteikumi bija adresēti ES decentralizētajām aģentūrām un citām struktūrām un Eiropas Personāla atlases birojam. Mēs konstatējām, ka

- mūsu revidējamo vienību pieņemto ieteikumu īpatsvars bija saglabājies augstā līmenī, proti, 80 % ir pilnībā pieņemti un 13 % – daļēji pieņemti;
- pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu īpatsvars bija nedaudz samazinājies – no 70 % līdz 68 %;
- 68 % no Komisijai adresētajiem ieteikumiem ir ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu;
- 78 % ieteikumu, kas adresēti citām revidētajām vienībām, ir ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu;
- savlaicīgi ieviesto ieteikumu īpatsvars ir palielinājies no 38 % līdz 52 %. Lai gan revidējamo vienību veikto pasākumu savlaicīgums attiecībā uz mūsu ieteikumiem ir uzlabojies, tas vēl nav atgriezies līmenī pirms Covid-19 pandēmijas; un
- ieteikumiem, kas saistīti ar politikas vai programmu izstrādi, ir visaugstākais pieņemšanas, ieviešanas un savlaicīguma līmenis.

*Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmeljoša informācija par mūsu revīziju saistībā ar rezultātu sasniegšanu ar ES budžetu ir atrodama mūsu **2023. gada pārskata** 3. nodaļā.*

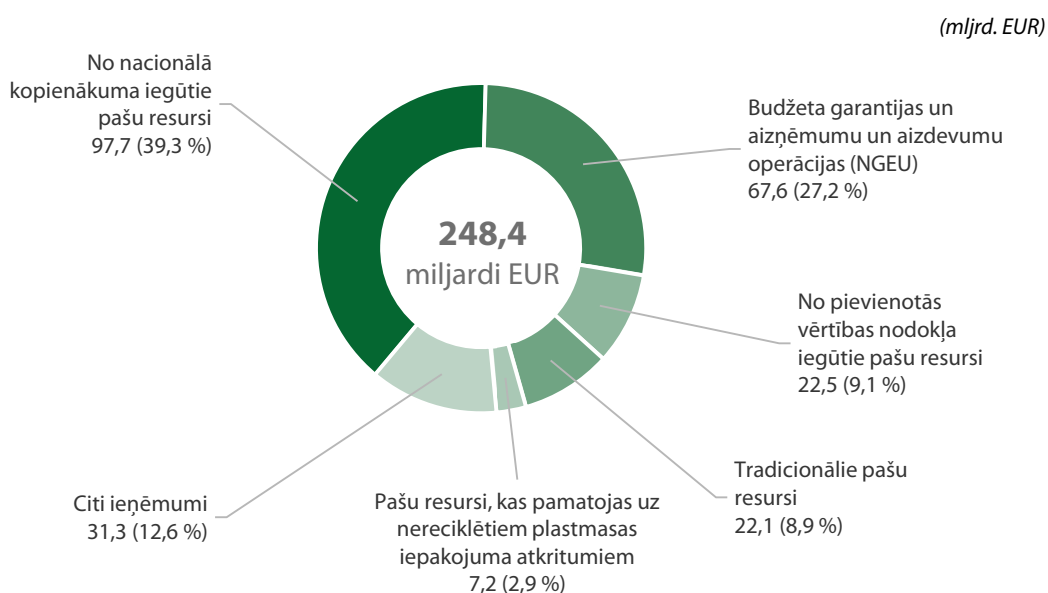
Ieņēmumi

248,4 miljardi EUR

Ko mēs revidējam

Mūsu revīzija aptvēra ES budžeta ieņēmumus, no kuriem tiek finansēti ES izdevumi. Mēs pārbaudījām atlasītas svarīgākās kontroles sistēmas, ko izmanto pašu resursu pārvaldībai, kā arī ieņēmumu darījumu izlasi.

Sadalījums 2023. gadā (*)

(*) Kopsumma – 248,4 miljardi EUR – atbilst ES budžeta faktiskajiem ieņēmumiem. Finanšu darbības rezultātu pārskatā uzrādītā summa 171,9 miljardi EUR ir aprēķināta saskaņā ar uzkrājumu grāmatvedības sistēmu.

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Uz NKI balstītās dalībvalstu iemaksas 2023. gadā veidoja 39 % no ES ieņēmumiem, savukārt pašu resursi, kuru pamatā ir pievienotās vērtības nodoklis (PVN), veidoja 9 %. Šīs iemaksas aprēķina, izmantojot dalībvalstu iesniegtos makroekonomikas statistikas datus un aplēses. Tradicionālie pašu resursi (TPR), ko veido dalībvalstu ES vārdā iekasētie muitas nodokļi par importu, nodrošināja vēl 9 % ES ieņēmumu.

Pašu resurss, kas pamatojas uz nereciklētiem plastmasas iepakojuma atkritumiem, nodrošināja 3 % no ES ieņēmumiem. To aprēķina, piemērojot vienotu likmi katrā dalībvalstī radītā nereciklētā izlietotā plastmasas iepakojuma masai.

Ieņēmumi, ar kuriem finansē instrumentu *NextGenerationEU*, kas attiecas uz summām, kuras tika aizņemtas, lai sniegtu dalībvalstīm neatmaksājamu finansiālu atbalstu, veidoja 27 % no ES ieņēmumiem.

Ko mēs konstatējam

Revidētā summa	Vai bija būtisks kļūdu līmenis?
248,4 miljardi EUR	Nē – 2023. gadā kļūdu līmenis nebija būtisks

Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis ieņēmumu darījumos nav bijis būtisks. Mūsu pārbaudītās ieņēmumu pārvaldības sistēmas kopumā bija efektīvas. Tomēr daži pārvaldības elementi bija tikai daļēji efektīvi. Tie skāra šādu jautājumu pārvaldību: NKI un PVN atrunas, TPR neatrisinātie jautājumi Komisijā, galvenie iekšējās TPR kontroles mehānismi, ko mēs izvērtējam dažās dalībvalstīs, un sistēmas, ar kurām nodrošina to datu ticamību un salīdzināmību, pēc kuriem aprēķina pašu resursu, kas pamatojas uz nerekiclētiem plastmasas iepakojuma atkritumiem.

Komisijas NKI pārbaudes darbu ietekmē dalībvalstu kavēšanās, kā rezultātā aizkavējas Komisijas darbs saistībā ar sniegtās informācijas pārbaudi un atrunu atcelšanu. Šāds stāvoklis palielina nenoteiktību valstu un ES budžetos saistībā ar iemaksām, kas balstītas uz NKI. Komisija neiekasēja nokavējuma procentus gadījumos, kad NKI atrunas daļēji tika atrisinātas pēc noteiktā termiņa. Līdz ar to dalībvalstīm nebija stimula sniegt visu informāciju, kas vajadzīga atrunu risināšanai noteiktajā termiņā.

PVN atrunu un TPR neatrisināto jautājumu skaits samazinājās, taču joprojām pastāv ilgi neatrisināti jautājumi. Joprojām ir nepilnības dalībvalstu veiktajā TPR uzskaitē un pārvaldībā.

Mēs ievērojām trūkumus to datu ticamībā un salīdzināmībā, kurus izmanto, lai aprēķinātu uz plastmasas iepakojuma atkritumiem balstīto pašu resursu. Īpašajā ziņojumā par šo ieņēmumu avotu mēs konstatējām nepilnības datus, ko izmanto, lai aprēķinātu dalībvalstu iemaksas, un to, ka nav pārliecības, ka izlietotais plastmasas iepakojums faktiski tiek pārstrādāts.

Dažu Muitas rīcības plāna darbību īstenošanā netika panākts pietiekams progress. Komisija ir sasaistījusi ievērojamu skaitu šā plāna darbību ar muitas reformas priekšlikumu, kas vēl nav pieņemts. Mēs uzskatām, ka dažas no aizkavētajām darbībām varēs pabeigt tikai pēc tam, kad tiks piemēroti attiecīgie noteikumi no ierosinātās Savienības Muitas kodeksa pārskatīšanas (paredzēts, sākot no 2028. gada).

Mēs ievērojām arī to, ka Komisija nepietiekami seko līdzi tam, kā dalībvalstis piemēro finanšu riska kritērijus un standartus. [Kā esam ziņojuši jau iepriekš](#), šo kritēriju un standartu nesaskaņotība Eiropas Savienībā rada risku visai muitas savienībai, jo uzņēmēji joprojām varētu izmantot tās ES preču ieviešanas vietas, kurās kontroles mehānismu līmenis ir zemāks.

Mūsu ieteikumi

Mēs ieteicām Komisijai:

- iekasēt no dalībvalstīm nokavējuma procentus gadījumos, kad NKI atrunas nav pilnībā atrisinātas paredzētajā termiņā, un
- pārbaudīt progresu, par ko ziņojušas dalībvalstis, un noteikt galvenos finanšu riska kritēriju un standartu elementus, kas jāievieš.

Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmeljoša informācija par ES ieņēmumu revīziju ir atrodama mūsu [2023. gada pārskata 4. nodaļā](#).

Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma

Kopā: 25,3 miljardi EUR (13,2 % no ES budžeta izdevumiem)

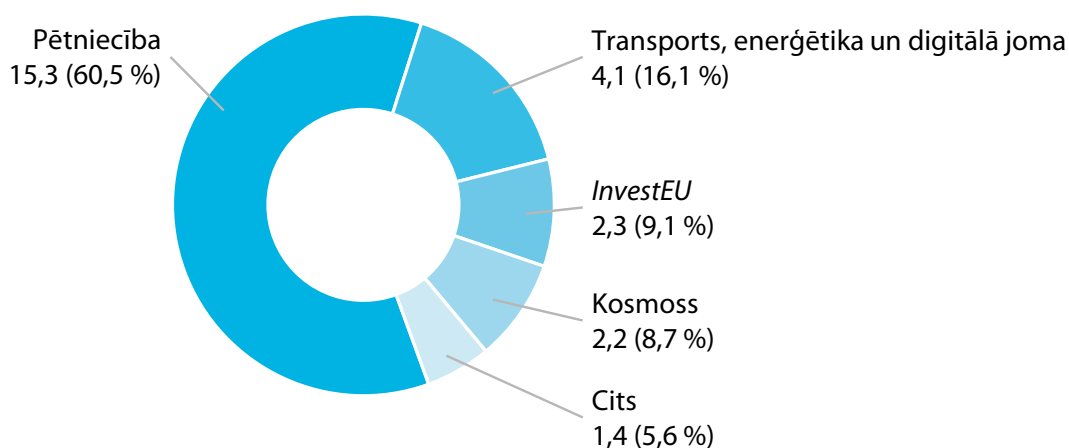
Ko mēs revidējam

Programmas, ko finansē no kategorijas “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”, ir daudzveidīgas, un to mērķis ir finansēt projektus, kas cita starpā veicina pētniecību un inovāciju, Eiropas infrastruktūras attīstību transporta, enerģētikas un digitālajā nozarē, sakarus, digitālo pārveidi un vienoto tirgu, kā arī kosmosa politiku. Galvenās pētniecības un inovācijas programmas ir “Apvārsnis 2020” un tās pēctece “Apvārsnis Eiropa”, kura gan joprojām veido tikai nelielu daļu no mūsu 2023. gada revīzijas datu kopas.

No šīs DFS kategorijas finansē arī tādus lielus infrastruktūras projektus kā Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments (EISI), tādās kosmosa programmas kā *Galileo*, Eiropas Ģeostacionārās navigācijas pārklājuma dienestu (*EGNOS*) un Eiropas Zemes novērošanas programmu *Copernicus*. Tā ietver fondu *InvestEU*, kas kopā ar pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” saņem papildu finansējumu no *NextGenerationEU* (NGEU).

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

(mljrd. EUR)

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Šajā jomā par 2023. gadu mēs revidējam 15,5 miljardus EUR. Lielāko daļu šo izdevumu tieši pārvalda Komisija, tostarp ar izpildaģentūru starpniecību, un tās ir dotācijas publiskiem vai privātiem atbalsta saņēmējiem, kuri piedalās projektos. Komisija pārskaita priekšfinansējumu atbalsta saņēmējiem tad, kad ir parakstīts dotācijas nolīgums, un vēlāk atlīdzina ES finansētās izmaksas, atskaitot priekšfinansējumu. Kosmosa programmas parasti tiek pārvaldītas netieši, pamatojoties uz deleģēšanas un iemaksu nolīgumiem, kurus parakstījusi Komisija un attiecīgās īstenošanas struktūras (piemēram, Eiropas Kosmosa aģentūra un ES kosmosa programmas aģentūra). *InvestEU* finanšu instrumentus galvenokārt īsteno Eiropas Investīciju banka vai Eiropas Investīciju fonds, kas savukārt izmanto finanšu starpniekus.

Ko mēs konstatējam

Revidētā summa	Vai būtisks kļūdu līmenis?	Aplēstais iespējamākais kļūdu līmenis
15,5 miljardi EUR	Jā	3,3 % (2022. gadā – 2,7 %)

Kopumā mēs uzskatām, ka kļūdu līmenis kategorijā “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” ir būtisks. 2023. gadā no mūsu pārbaudītajiem 127 darījumiem 39 darījumos (31 %) bija kļūdas.

Pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” izdevumi joprojām ir pakļauti augstam riskam, un tie ir galvenais mūsu atklāto kļūdu avots. Mēs konstatējam skaitļos izsakāmas kļūdas saistībā ar neattiecināmām izmaksām 30 no 97 izlasē iekļautajiem pētniecības un inovācijas darījumiem, tostarp vienā no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” darījumiem. Tas atbilst 71 % no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa šajā kategorijā 2023. gadā.

Attiecībā uz citām programmām un darbībām mēs konstatējam skaitļos izsakāmas kļūdas divos no 30 izlasē iekļautajiem darījumiem, un abas bija EISI projekti. Viena no tām attiecas uz nopietnu ES publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumu, kā rezultātā līgums tika piešķirts konsorcijam, kurš neatbilda atlases kritērijiem.

Pēc deviņiem pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” īstenošanas gadiem personāla izmaksu aprēķins joprojām ir galvenais kļūdu avots izmaksu deklarācijās. No 30 mūsu izlasē iekļautajiem pētniecības darījumiem, kuros bija skaitļos izsakāmas kļūdas, 22 gadījumos, t. i., aptuveni 73 %, bija nepareizi piemērota personāla izmaksu aprēķināšanas metodika.

Citas ar personāla izmaksām saistītas kļūdas bija nepareiza stundas likmju aprēķināšana pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”, nepareiza dienas likmju aprēķināšana pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” dotācijām un divkāršā maksimālā apjoma noteikuma pārkāpumi. Mēs konstatējam arī kļūdas saistībā ar citām neattiecināmām tiešajām izmaksām.

Piemērs kļūdu kombinācijai vienā izmaksu deklarācijā

Publiskais starpvaldību saņēmējs Francijā deklarēja personāla un citu pakalpojumu izmaksas. Viena darbinieka gadījumā atbalsta saņēmējs izmaksās iekļāva prēmiju, kurai nebija juridiska pamata un apliecinošu dokumentu. Otra darbinieka gadījumā atbalsta saņēmējs piemēroja nepareizu produktīvo darba stundu skaitu, tāpēc stundas likme bija paaugstināta. Turklāt, deklarējot citu pakalpojumu izmaksas, atbalsta saņēmējs iekļāva PVN summas, lai gan šai organizācijai tās varēja atlīdzināt Francijas nodokļu iestāde.

Viena no stratēģijām pētniecības veicināšanai Eiropā ir palielināt privātā sektora, īpaši jaunpieņacēju un MVU, līdzdalību. MVU pārstāvēja 11 % no izlases (14 no 127 darījumiem), bet veidoja 25 % no aplēstā kļūdu īpatsvara. Turklāt mēs konstatējam kļūdas izmaksu deklarācijās, ko iesniedza četri no mūsu revidētajiem 12 jaunpieņacējiem, no kuriem divi bija arī MVU. Šie rezultāti liecina, ka MVU un jaunpieņacējiem ir lielāka kļūdu iespējamība nekā citiem atbalsta saņēmējiem, kā tas ir secināts gan Komisijas veiktajās revīzijās, gan mūsu iepriekšējo gadu pārskatos.

CINEA ex ante kontroles sistēma Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta dotācijām transporta un enerģētikas nozarē

Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (*CINEA*) ir atbildīga par Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) programmas īstenošanu transporta un enerģētikas jomā. Pašlaik tiek īstenoti divi plānošanas periodi, t. i., EISI 1 (2014.–2020. gads) un EISI 2 (2021.–2027. gads).

Mēs caurskatījām EISI 1 un EISI 2 *ex ante* kontroles stratēģijas un uzlabojumus starp EISI 1 un EISI 2. Abu stratēģiju izstrādes pamatā ir risku un iepriekšējo pārkāpumu rūpīga analīze. Tomēr *CINEA* nav paredzējusi dažos gadījumos veikt EISI 2 projektu iepirkuma padziļinātas pārbaudes. Mēs uzskatām, ka tas varētu samazināt *ex ante* kontroles mehānismu sniegtās pārlicības līmeni.

Attiecīgajās pamatnostādņēs EISI 1 un EISI 2 *ex ante* kontroles stratēģiju izlases veidošanas pieejas ir pareizi atspoguļotas. Tomēr iepirkuma pamatnostādnes nav pietiekami detalizētas, jo tajās nav aprakstīts, kādā apmērā izlases jāpārbauda.

Komisijas gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Mūsu pārbaudītie gada darbības pārskati (RTD ĢD un *HaDEA* gada darbības pārskati) atspoguļoja attiecīgajā ģenerāldirektorātā/aģentūrā pieejamo informāciju un, pamatojoties uz tiem, sniedza objektīvu novērtējumu par finanšu pārvaldību saistībā ar DFS 1. kategorijas izdevumiem pakārtoto darījumu pareizību.

Komisijas 2023. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā norādītais aplēstais risks maksājuma laikā ir 1,4 %. Šī procentuālā daļa ir tuvu mūsu aplēstā kļūdu līmeņa diapazona apakšējai robežai un ir zem būtiskuma sliekšņa. Tomēr mēs uzskatām, ka, neraugoties uz Komisijas jau veiktajiem pasākumiem, šis īpatsvars joprojām ir novērtēts par zemu.

Mūsu ieteikumi

Mēs ieteicām Komisijai:

- panākt, lai atbalsta saņēmēji labāk ievēro dienas likmes noteikumus;
- nodrošināt skaidrību pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” dokumentos;
- izstrādāt pamatnostādnes par EISI projektu iepirkuma *ex ante* kontroles mehānismiem.

Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmeljoša informācija par ES izdevumu revīziju kategorijā “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” atrodama mūsu **2023. gada pārskata 5. nodaļā**.

Kohēzija, noturība un vērtības

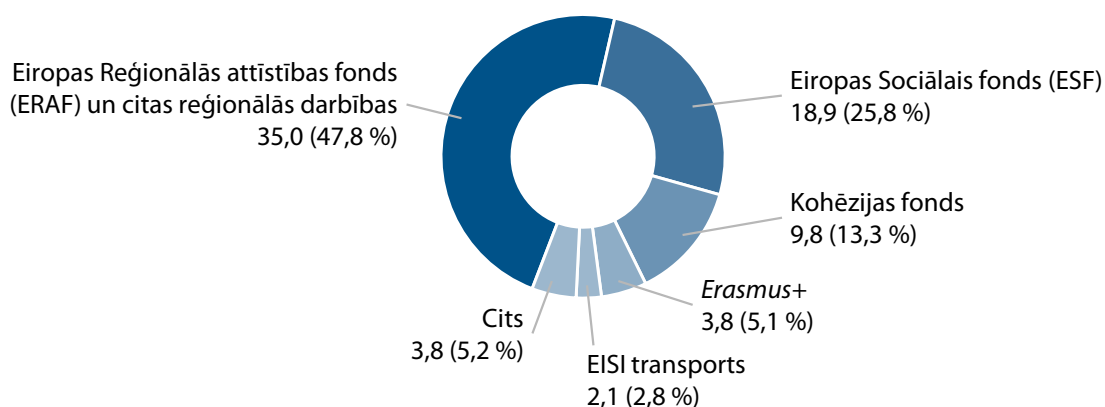
Kopā: 73,3 miljardi EUR (38,4 % no ES budžeta izdevumiem)

Ko mēs revidējam

Izdevumi šajā kategorijā ir vērsti uz attīstības atšķirību mazināšanu starp dažādām dalībvalstīm un ES reģioniem (2.a apakškategorija) un darbībām ES vērtību atbalstam un aizsardzībai, padarot ES noturīgāku pret pašreizējiem un nākotnes izaicinājumiem (2.b apakškategorija).

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

(mljrd. EUR)

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Kohēzijas politikas fondi (ERAF, KF un ESF) veido lielāko daļu izdevumu, kur līdzekļus dalīti pārvalda Komisija un dalībvalstis, un Komisijai ir galīgā atbildība par ES budžeta izpildi. ES līdzfinansē daudzgadu darbības programmas vai darbības, no kurām finansē projektus. Dalībvalstu revīzijas iestādēm ir svarīga loma 2014.–2020. gada izdevumu kontroles un ticamības nodrošināšanas sistēmā saskaņā ar dalīto pārvaldību. Komisijā Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts (REGIO ĢD) ir atbildīgs par ERAF un KF īstenošanu, bet Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts (EMPL ĢD) atbild par ESF. ES finansējumu programmām, uz kurām neattiecas dalītā pārvaldība, pārvalda vai nu tieši Komisijas ģenerāldirektorāti, vai netieši ar partnerorganizāciju vai citu iestāžu atbalstu.

Ko mēs konstatējam?

Revidētā summa	Vai būtisks kļūdu līmenis?	Iespējamākā kļūdu līmeņa aplēse
60,2 miljardi EUR	Jā	9,3 % (2022. gadā – 6,4 %)

Kopumā mēs uzskatām, ka kļūdu līmenis kategorijai “Kohēzija, noturība un vērtības” ir būtisks.

Šā secinājuma pamatā ir 238 darījumu revīzija, kurā mēs konstatējam un izteicām skaitļos 49 kļūdas, ko revīzijas iestādes nebija atklājušas vai nebija pietiekami izlabojušas. Mūsu aplēsē ir ņemti vērā arī revīzijas iestāžu konstatējumi. Revīzijas iestādes ziņoja par 52 kļūdām tajos pašos darījumos. Sagatavojot savu aplēsi, mēs ņēmām vērā programmu iestāžu piemērotās korekcijas (to kopējā vērtība bija 337,0 miljoni EUR).

Šogad mūsu aplēstais kļūdu īpatsvars atkal ievērojami pārsniedz 2 % būtiskuma sliekšni. Mēs atzīmējam, ka vairāki faktori radīja papildu spiedienu uz dalībvalstu pārvaldes iestādēm un palielināja risku to spējai nodrošināt, ka izdevumi ir pareizi. Šie faktori ietver to, ka tika darīti pieejami ievērojami papildu *REACT-EU* resursi, un to, ka 2023. gada 31. decembris bija beigu datums 2014.–2020. gada kohēzijas attiecināmības periodam, kas dažus pēdējos gadus pārklājas ar Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) attiecināmības periodu.

Neattiecināmi projekti veidoja mūsu aplēstā kļūdu līmeņa nozīmīgāko daļu.

Piemērs neattiecināmam projektam, kas tomēr finansēts

Privāts uzņēmums Čehijā saņēma ERAF finansējumu, lai iegādātos jaunu IT aprīkojumu nolūkā palielināt pārdošanas apjomu un konkurētspēju. Uzaicinājumā bija prasīts pieteikumos pietiekami aprakstīt atsevišķus projekta posteņus un pamatot to saikni ar projekta darbībām, citādi nāktos piemērot izslēgšanas sodu.

Mēs konstatējam, ka uzņēmums savā projekta pieteikumā nebija pietiekami aprakstījis un pamatojis iegādei paredzēto IT aprīkojumu. Turklāt lielākā daļa aprīkojuma nebija tieši saistīta ar projekta darbībām vai neatbilda projekta *saimnieciskuma* kritērijam. Tādējādi vadošajai iestādei būtu bijis jāizslēdz projekta pieteikums no finansējuma. Tāpēc mēs uzskatām, ka projekts nav attiecināms.

Turklāt mūsu apmeklējumā uz vietas atklājās, ka daļu no jauniegādātā aprīkojuma izmantoja nevis atbalsta saņēmējs, bet gan tā meitasuzņēmums, kas nebija tiesīgs saņemt finansējumu, izmantojot uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus attiecīgās programmas ietvaros. Tāpēc mēs uzskatām, ka izmaksas, kas saistītas ar meitasuzņēmuma izmantoto aprīkojumu, nav attiecināmas.

Neattiecināmas izmaksas un publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumi arī lielā mērā ietekmēja mūsu aplēsto kļūdu līmeni.

Publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpšanas piemērs

Ungārijā trīs tiesību subjektu konsorcijs (atbalsta saņēmējs) ieguva *dotāciju*, lai sniegtu bezmaksas juridisko palīdzību darba ņēmējiem un darba devējiem saistībā ar darba tiesībām un citiem juridiskiem un uzņēmējdarbības jautājumiem.

Atbalsta saņēmējs uzsāka sākotnēju atklātu publiskā iepirkuma procedūru, jo attiecīgā summa pārsniedza ES robežvērtību. Tomēr valsts publiskā iepirkuma kontroles struktūra secināja, ka pretendentu rīcība, iespējams, ir nelikumīgi izkropļojusi konkurenci, un tāpēc sniedza negatīvu atzinumu par procedūru. Pēc tam saņēmējs sadalīja sākotnējo līgumu vairākos līgumos ar mazāku vērtību. Katrs līgums atsevišķi bija zem robežvērtības, kas noteikta ES Publiskā iepirkuma direktīvā, un līdz ar to līgums tika noslēgts, izmantojot tiešas piešķiršanas procedūras, nevis atklātu konkursu. Saņēmējs piešķīra vienu no šiem līgumiem pretendentam, kas bija iesaistīts iespējamā slepenā norunā sākotnējā konkursa procedūrā.

Mēs uzskatām, ka izdevumi, kas saistīti ar šiem līgumiem, nav attiecināmi, jo nav veikta publiskā iepirkuma procedūra, kas atbilst ES Publiskā iepirkuma direktīvai.

Revīzijas iestāžu darba novērtējums

Vadošās iestādes ir pirmā aizsardzības līnija, un ir nepieciešama to efektīva kontrole, lai nodrošinātu gan darbību atbilstību tiesiskajam regulējumam, gan to *sniegumu*. Mūsu revīzijas rezultāti pēdējo septiņu gadu laikā liecina, ka šie kontroles mehānismi vēl nav pietiekami efektīvi. Revīzijas iestādes ir "otrā aizsardzības līnija"; tās izlases veidā pārbauda to izdevumu pareizību, kurus vadošās iestādes ir deklarējušas Komisijai. Tām ir jābūt funkcionāli neatkarīgām no vadošajām iestādēm.

Mēs vērtējam darbu, ko paveikušas 19 no 116 revīzijas iestādēm 13 dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē. Mūsu izlasē bija 29 apliecinājumu paketes. Gandrīz visos gadījumos, izņemot četrus, revīzijas iestādes bija ziņojušas Komisijai, ka atlikušo kļūdu īpatsvars ir 2 % vai mazāks. Ņemot vērā Komisijas atklātās kļūdas un mūsu pašu veiktās revīzijas konstatējumus, mūsu darbs pie šā gada izlases liecina, ka atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedza 2 % 16 no 29 revidētajām apliecinājumu paketēm.

Mēs konstatējam dažāda veida nepilnības visu 19 revidēto revīzijas iestāžu darbā. Līdzīgi kā 2022. gadā, šīs nepilnības skāra vairāk nekā pusi no mūsu pārbaudītajiem darījumiem. Kļūdas, kuras konstatējam šajos darījumos, revīzijas iestādes varēja un tām vajadzēja atklāt, veicot pārbaudes. Tas samazina apmēru, kādā Komisija var paļauties uz revīzijas iestāžu darba rezultātiem.

Pastāvīgi trūkumi pārvaldības un kontroles sistēmās

Ņemot vērā Komisijas pašas veikto revīziju rezultātus, kā arī mūsu rezultātus, kas liecina, ka 49 kļūdas palika neatklātas un ka revīzijas iestāžu darbā vērojamas vairākas nepilnības, mēs secinām, ka attiecināmības perioda beigās (2023. gada 31. decembrī) ne visas dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas darbojās efektīvi. Tā kā Komisija (kā trešā aizsardzības līnija) savus vērtējumus balsta tikai uz dažiem uzticamiem kontroles mehānismiem, kas piemēroti valstu līmenī, tiek ietekmēta arī Komisijas kļūdu īpatsvara ticamība. Tas liecina, ka gan Komisijai, gan dalībvalstīm ir iespējas uzlabot to, kā tās veic kohēzijas izdevumu pārbaudes.

2007.–2013. gada un 2014.–2020. gada programmu slēgšana

Līdz 2023. gada beigām attiecībā uz 2007.–2013. gada perioda slēgšanu viena programma REGIO ĢD pārziņā un trīs programmas EMPL ĢD pārziņā joprojām bija pilnībā atvērtas.

Pastāv neskaidrības saistībā ar 2014.–2020. gada plānošanas perioda slēgšanu. Kohēzijas izdevumu attiecināmības periods ilgst no 2014. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim, un termiņš, līdz kuram dalībvalstīm jāiesniedz galīgā izdevumu deklarācija, nesen tika pagarināts līdz 2025. gada vidum. 2014.–2020. gada perioda programmu slēgšana balstīsies vienīgi uz dokumentiem, kas attiecas uz pēdējo grāmatvedības gadu un galīgo īstenošanas ziņojumu. Komisija ziņoja, ka divas 2014.–2020. gada darbības programmas ir slēgtas 2023. gadā. Tomēr mēs konstatējam, ka abos gadījumos 2024. gadā joprojām turpinājās saziņa par apstiprināto summu samaksu.

Mūsu ieteikumi

Mēs iesakām Komisijai:

- savlaicīgi veikt turpmākus pasākumus attiecībā uz visām tām nepilnībām dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmās, kuras kurām mēs konstatējām un par kurām ziņojām saistībā ar mūsu ticamības deklarāciju par 2014.–2020. gada periodu;
- kopā ar revīzijas iestādēm apzināt galvenās gūtās atziņas un tās piemērot pasākumiem 2021.–2027. gada periodā, kā arī paziņot dalībvalstu programmu iestādēm par nepieciešamajām darbībām un attiecīgu paraugpraksi;
- saskaņot rīcību saistībā ar publiskā iepirkuma pārkāpumiem projektos, ko finansē gan tiešā, gan dalītā pārvaldībā, piemēram, projektos, ko finansē gan no EISI, gan ERAF. Pārkāpumiem, kas radušies, pārkāpjot vienas un tās pašas tiesību normas, būtu jānosaka viens un tas pats novērtējums un korekcijas likme;
- nodrošināt, ka dalībvalstis izveido procesu nolūkā sistemātiski pārbaudīt līgumsaistību izpildi pēc maksājuma veikšanas attiecībā uz finansējuma saņēmēja apņemšanos izpildīt snieguma rādītājus darbībās, kuras notiek pēc projekta īstenošanas;
- izstrādāt detalizētas slēgšanas procedūras, lai novērstu mūsu gada pārskatos konstatētos riskus, un izveidot slēgšanas uzraudzības sistēmu, ar ko izsekot visu 2014.–2020. gada darbības programmu statusam, gada laikā un kumulatīvi faktiski slēgtajām summām un vēl atvērtajām summām un vēl nenoslēgtajām darbībām; un šo informāciju uzrādīt gada darbības pārskatos. Šajā informācijā par 2014.–2020. gada slēgšanu būtu jāietver arī neapgūto līdzekļu atcelšana Komisijas pārskatos.

*Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmeljoša informācija par ES izdevumu revīziju kategorijā “Kohēzija, noturība un vērtības” atrodama mūsu **2023. gada pārskata** 6. nodaļā.*

Dabas resursi

Kopā: 59,5 miljardi EUR (31,1 % no ES budžeta izdevumiem)

Ko mēs revidējam

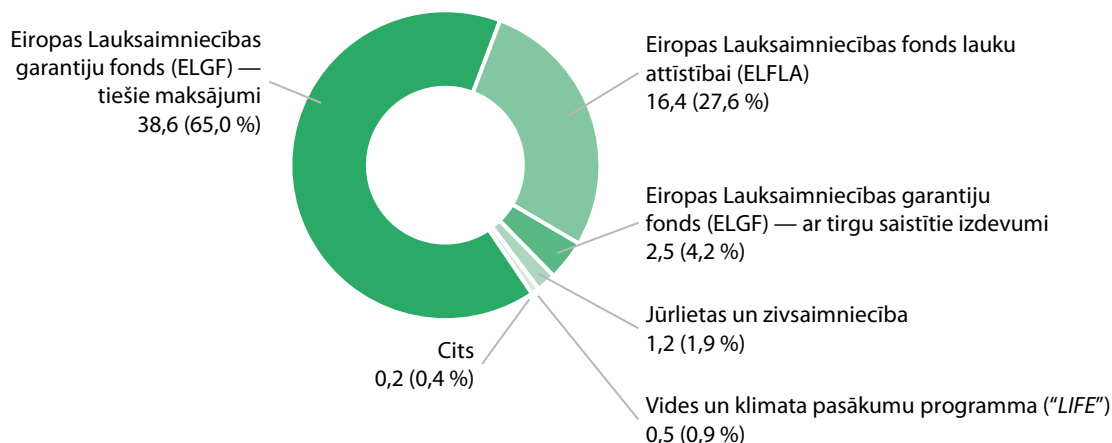
Šajā izdevumu jomā ietilpst kopējā lauksaimniecības politika (KLP), kopējā zivsaimniecības politika un daļa izdevumu vides un klimata politikas jomā.

Lauksaimniecības un lauku attīstības politika veido 97 % ES izdevumu kategorijā "Dabas resursi un vide", un to ievieš saskaņā ar KLP, kurai ir trīs galvenie mērķi:

- o ekonomiski dzīvotspējīga pārtikas ražošana, galveno uzmanību pievēršot lauksaimniecības ienākumiem, lauksaimniecības ražīgumam un cenu stabilitātei;
- o ilgtspējīga dabas resursu apsaimniekošana un klimata politika, galveno uzmanību pievēršot siltumnīcefekta gāzu emisijām, bioloģiskajai daudzveidībai, augsnei un ūdens resursiem;
- o līdzsvarota teritoriālā attīstība.

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

(mljrd. EUR)

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Kaut arī galīgo atbildību par KLP uzņemas Komisija (Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts (AGRI ĢD)), tā daļa KLP pārvaldību ar maksājumu aģentūrām dalībvalstīs. Kopš 2015. gada neatkarīgas sertifikācijas struktūras dalībvalstīs sniedz ikgadējus atzinumus par maksājumu aģentūru izdevumu likumību un pareizību.

Šajā DFS izdevumu kategorijā ietilpst arī ES izdevumi jūrlietu un zivsaimniecības politikai, ko finansē no *Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF)*, Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta (MARE ĢD) pārziņā, un vides un klimata pasākumu programma “*LIFE*”, par kuru atbild Vides ģenerāldirektorāts (ENV ĢD), Klimata politikas ģenerāldirektorāts (CLIMA ĢD) un Enerģētikas ģenerāldirektorāts (ENER ĢD).

Ko mēs konstatējam

Revidētā summa	Vai būtisks kļūdu līmenis?	Iespējamākā kļūdu līmeņa aplēse
58,6 miljardi EUR	Jā	2,2 % (2022. gadā – 2,2 %)

Kopumā mēs uzskatām, ka kļūdu līmenis DFS 3. izdevumu kategorijā ir būtisks.

No 218 mūsu pārbaudītajiem darījumiem 56 darījumos (26 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz 37 skaitļos izteiktajām kļūdām, mūsu aplēstais kļūdu līmenis DFS 3. izdevumu kategorijā ir 2,2 %.

Mūsu rezultāti liecina, ka kļūdu līmenis nebija būtisks tiešajos maksājumos, kas veido 66 % no izdevumiem šajā DFS kategorijā, taču tas joprojām bija būtisks citās izdevumu jomās kopumā (lauku attīstība, tirgus pasākumi, jūrlietas, zivsaimniecība, vide un klimata politika), kas veido 34 % no izdevumiem.

Lauku attīstības darījumi veidoja lielāko daļu no mūsu konstatētajām skaitļos izsakāmajām kļūdām (16). Mēs konstatējam 15 skaitļos izsakāmas kļūdas tiešajos maksājumos, trīs tirgus pasākumos un trīs ar KLP nesaistītos izdevumos. Galvenais aplēstā kļūdu līmeņa avots bija atbalsta saņēmēju, darbību, projektu vai izdevumu neattiecināmība.

Dalībvalstu iestādes un Komisija bija piemērojušas korektīvus pasākumus, kas tieši ietekmēja 39 no mūsu izlasē iekļautajiem darījumiem. Savos aprēķinos mēs šos pasākumus ņēmām vērā, jo tie samazināja šai nodaļai aplēsto kļūdu līmeni par 0,5 procentpunktiem. 30 gadījumos, kad bija konstatētas skaitļos izsakāmas kļūdas, dalībvalstu iestādēm un Komisijai bija pietiekami daudz informācijas, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu pieņemšanas. Ja dalībvalstu iestādes un Komisija būtu pienācīgi izmantojušas visu to rīcībā esošo informāciju, šai nodaļai aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 1,0 procentpunktiem zemāks.

Tiešie maksājumi

Pārbaudītajos 88 tiešo maksājumu darījumos mēs konstatējam 15 skaitļos izsakāmas kļūdas, un astoņas no tām bija radušās tāpēc, ka lauksaimnieki bija pārvērtējuši attiecināmo lauksaimniecības zemes platību, vai no nepareizi aprēķinātiem maksājumiem. Vienā gadījumā atbalsta saņēmējs bija izvairījies no saņemamā atbalsta maksimālās summas ierobežojuma piemērošanas. Lai varētu iesniegt vairākus pieteikumus ES atbalstam, tas bija izveidojis vairākus uzņēmumus.

Pārāk lielas attiecināmās platības deklarēšanas piemērs

Lietuvā atbalsta saņēmējs 15,02 ha saimniecības bija deklarējis kā attiecināmus. Apmeklējumā uz vietas mēs apstiprinājām noteikto platību, izņemot vienu zemes gabalu, kurā atbalsta saņēmējs nebija izpildījis obligātās prasības, jo viena daļa bija aizaugusi ar nevēlamu veģetāciju. Pēc mērījumiem zemes gabala attiecināmā platība samazinājās par 1,64 ha, kas ir skaitļos izsakāma kļūda vairāk nekā 10 % apmērā attiecībā uz saimniecības kopējo platību. Fotoattēlos no gaisa zemes gabalā ir redzama aizaugusi teritorija, ko mēs konstatējām apmeklējuma laikā uz vietas.

Lauku attīstība, tirgus pasākumi un citi maksājumi

Mēs pārbaudījām:

- 59 lauku attīstības maksājumus, kuru pamatā bija lauksaimnieku deklarētā platība vai dzīvnieku skaits. Tie ietvēra maksājumus par konkrētu agrovides un klimata saistību izpildi, kompensācijas maksājumus bioloģiskajai lauksaimniecībai, maksājumus lauksaimniekiem apgabalos, kuros ir dabas ierobežojumi, un kompensācijas maksājumus lauksaimniecībai *Natura 2000* aizsargājamajās teritorijās. No tiem 19 maksājumos bija kļūdas, tostarp 13 no tiem bija skaitļos izsakāmas kļūdas, no kurām astoņas attiecās uz pārāk lielas attiecināmās platības deklarēšanu;

- o 49 lauku attīstības maksājumus investīciju projektos, piemēram, investīcijas materiālajos aktīvos, atbalstu darījumdarbības uzsākšanai gados jauniem lauksaimniekiem un riska pārvaldībā (apdrošināšanā). Mēs izteicām skaitļos kļūdas, kas trijos maksājumos bija radušās tāpēc, ka atbalsta saņēmēji bija deklarējuši izdevumus vai darbības, kuras neatbilda attiecināmības nosacījumiem;
- o 14 tirgus pasākumu darījumus un konstatējām trīs gadījumus, kad maksājumu aģentūras bija atlīdzinājušas neattiecināmas izmaksas;
- o astoņus darījumus attiecībā uz jūrlietu, zivsaimniecības un vides un klimata politikas jomām, un tiešās pārvaldības darījumos saskaņā ar vides un klimata pasākumu programmu "LIFE" mēs konstatējām trīs skaitļos izsakāmas kļūdas.

Bioloģiskās olīvkopības atbalsta piemērs

Spānijā mazs olīvu ražotājs saskaņā ar 11. lauku attīstības pasākumu pieprasīja atbalstu bioloģiskajai lauksaimniecībai. Atbalsts jāva ražotājam saglabāt olīvkoku audzes ar ļoti veciem olīvkokiem un ražot olīvas bez mēslojuma vai pesticīdiem slīpos zemes gabalos, kur olīvu novākšanu nebija iespējams mehanizēt. Revīzijas laikā mēs apstiprinājām, ka atbalsta saņēmējs ir ievērojis attiecināmības nosacījumus. Fotoattēlā redzama viena no olīvkoku audzēm.

Informācija, kas savākta par jaunās KLP snieguma ziņošanas sistēmām

Gada snieguma ziņojumu (GSZ) ieviešana ir svarīgs elements jaunajā uz sniegumu balstītajā 2023.–2027. gada KLP īstenošanas modelī. Lai varētu pretendēt uz ES atbalstu, maksājumu aģentūru deklarētajiem izdevumiem saskaņā ar to KLP stratēģiskajiem plāniem jāatbilst paziņotajiem tiešajiem rezultātiem. Komisija pārbauda atbilstību starp deklarētajiem izdevumiem un tiešajiem rezultātiem. Mēs pārbaudījām Bulgārijas, Horvātijas un Grieķijas maksājumu aģentūru panākto progresu gada snieguma ziņojumu izstrādē un pieejas, ko tās izmanto, lai īstenotu savas GSZ sistēmas.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Ņemot vērā sertifikācijas struktūru darbu un savas revīzijas, AGRI ĢD aprēķināja, ka aplēstā riskam pakļautā summa maksājuma laikā ir 1064 miljoni EUR, t.i., aptuveni 1,9 % no kopējiem KLP izdevumiem 2023. gadā. AGRI ĢD aplēsa, ka risks maksājuma laikā (korigētais kļūdu īpatsvars) ir apmēram 1,5 % tiešajiem maksājumiem, 2,8 % lauku attīstībai un 2,3 % tirgus pasākumiem.

Mēs veicām arī ierobežotu ENV ĢD gada darbības pārskatā ietvertās pareizības informācijas pārbaudi. Mēs konstatējām, ka AGRI ĢD un ENV ĢD riska aprēķina metodika maksājuma un slēgšanas laikā atbilst Komisijas pamatnostādņem.

Kategorijā “Dabas resursi” Komisijas aplēstais risks maksājuma laikā, kā minēts tās gada pārvaldības un snieguma ziņojumā, ir 1,9 %.

Mūsu ieteikumi

Ņemot vērā dalībvalstu atbildību par ienākumu atbalsta novirzīšanu tiem, kam tas visvairāk vajadzīgs, mēs iesakām Komisijai pārbaudīt, cik efektīvi ir dalībvalstu pasākumi tiešo maksājumu ierobežošanai lielām lauku saimniecībām.

*Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmēļoša informācija par ES izdevumu revīziju dabas resursu jomā ir atrodama mūsu **2023. gada pārskata** 7. nodaļā.*

Migrācija un robežu pārvaldība, drošība un aizsardzība

Kopā: 4,1 miljards EUR (2,1 % no ES budžeta izdevumiem)

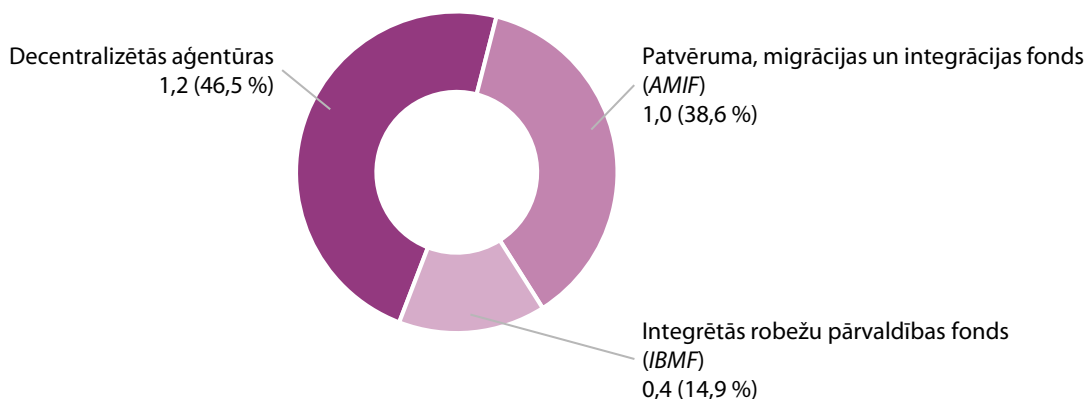
Ko mēs revidējam

Nemot vērā migrācijas un robežu pārvaldības pieaugošo nozīmi pēdējos gados, Eiropas Savienība ir izveidojusi 2021.–2027. gada DFS 4. izdevumu kategoriju tieši šīm politikas jomām.

levērojama daļa izdevumu šajā kategorijā 2023. gadā joprojām attiecās uz 2014.–2020. gada DFS neizpildīto projektu un shēmu pabeigšanu.

Migrācija un robežu pārvaldība: 2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

(mljrd. EUR)

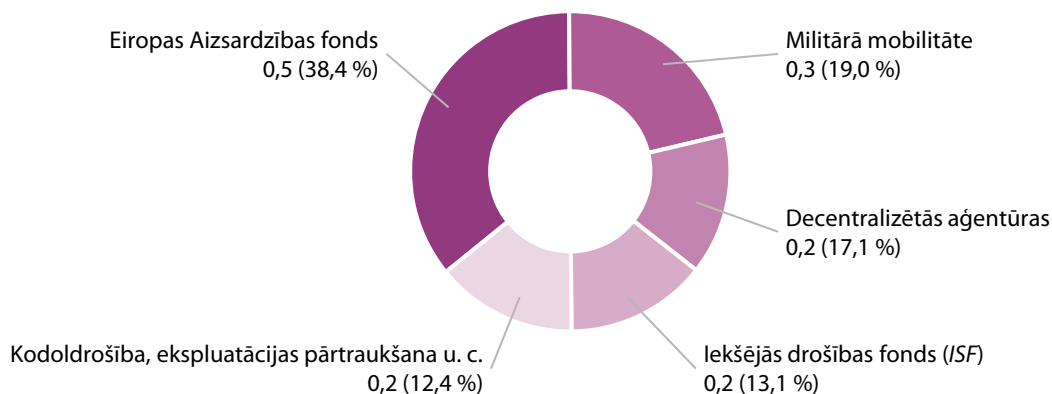
Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Tādējādi lielākā daļa izdevumu attiecas uz 2014.–2020. gada *Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (AMIF)* likvidāciju un uz *leikšējās drošības fonda* Robežu pārvaldības un vīzu instrumenta (*ISF-BV*) finansēšanas pabeigšanu. Šos 2014.–2020. gada fondus 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmā aizstāj ar attiecīgi jaunu *AMIF* un *Integrētās robežu pārvaldības fonda finansiālā atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (BMVI)*.

Vēl viena nozīmīga izdevumu joma DFS 4. kategorijā ir finansējums *decentralizētajām aģentūrām* (Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai – *Frontex*), Eiropas Savienības Patvēruma aģentūrai – *EUAA*) un Eiropas Savienības Aģentūrai lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā – *eu-LISA*).

Drošība un aizsardzība 2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

(mljrd. EUR)

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

2021.–2027. gada DFS 5. izdevumu kategorija ir veltīta drošībai un aizsardzībai. “Drošības” komponents ietver finansējumu no Iekšējās drošības fonda (ISF) 2021.–2027. gadam un to projektu un shēmu pabeigšanu, kurus finansē no Iekšējās drošības fonda – Policijas instrumenta (ISF-P) 2014.–2020. gadam, kas veidoja ievērojamu daļu no šīs jomas izdevumiem 2023. gadā. Šis komponents ietver arī finansējumu kodoliekārtu ekspluatācijas pārtraukšanai Bulgārijā, Lietuvā un Slovēnijā un finansējumu ES decentralizētajām aģentūrām drošības jomā ([Eiropas Savienības Narkotiku aģentūra – EUDA](#), [Eiropas Savienības Aģentūrai tiesībsardzības sadarbībai – Eiropolam](#) un [Eiropas Savienības Tiesībsardzības apmācības aģentūrai – CEPOL](#)). “Aizsardzības” komponents ietver Eiropas Aizsardzības fondu, no kura atbalsta sadarbīgus aizsardzības projektus visos pētniecības un izstrādes posmos. Komponents atbalsta arī militāro mobilitāti ar īpašu budžetu no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta, kas ir saistīts ar Eiropas transporta tīkla iedaļu pielāgošanu civilām un militārām vajadzībām.

Lielāko daļu AMIF un ISF finansējuma 2014.–2020. gadam un lielāko daļu AMIF, BMVI un ISF finansējuma 2021.–2027. gadam dalīti pārvalda dalībvalstis (vai Šengenas asociētās valstis) un Komisijas Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāts (HOME ĢD). Saskaņā ar šo kārtību dalībvalstis īsteno daudzgadu valsts programmas, kuras apstiprinājusi Komisija.

Ko mēs konstatējam

Darījumu pareizība

No mūsu pārbaudītajiem 23 darījumiem septiņos darījumos bija kļūdas. Mēs izteicām skaitļos četras kļūdas, kurām bija finansiāla ietekme uz summām, kas segtas no ES budžeta. Šīs kļūdas bija saistītas ar neattiecināmiem izdevumiem, apliecināto dokumentu trūkumu un publiskā iepirkuma jautājumiem.

Mēs konstatējam arī desmit juridisko un finanšu noteikumu neievērošanas gadījumus septiņos darījumos (bet bez tiešas finansiālas ietekmes uz ES budžetu). Tie bija saistīti, piemēram, ar nepilnībām dotāciju piešķiršanas procedūrās, publiskā iepirkuma jautājumiem un tehnisko attiecināmības parametru neievērošanu.

Lai gan pareizības kļūdu nebija, mēs konstatējām arī trīs darījumus, kas neatbilda pareizas finanšu pārvaldības principiem. Tie attiecās uz jautājumiem par pievienotās vērtības nodokļa atmaksu valsts iestādēm un objektīva pamata trūkumu papildu algas pabalstu piemērošanai.

Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

Mēs vērtējām, kā HOME ĢD bija izveidojis tematiskos mehānismus 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmai un pārrēķinājis piešķirumus un svērumus finansējuma sadalei dalībvalstu nacionālajām programmām *AMIF*, *BMVI* un *ISF* ietvaros. Mēs apstiprinājām, ka HOME ĢD izveidotie tematiskie mehānismi un piešķiršanas metodikas īstenošana atbilda attiecīgo regulu prasībām.

Mēs arī novērtējām atbalstu un norādījumus, ko HOME ĢD sniedza dalībvalstu iestādēm, lai tās pārvaldītu *AMIF*, *BMVI* un *ISF* fondu pāreju uz jauno KNR daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam. Piecas atlasītās dalībvalstis (Vācija un Francija attiecībā uz *AMIF*, Ungārija un Polija attiecībā uz *BMVI*, Latvija attiecībā uz *ISF*) mūsu revīzijas laikā bija pabeigušas savu pārvaldības un kontroles sistēmu aprakstu, un lielākajā daļā dalībvalstu revīzijas stratēģijas vēl bija pabeigšanas procesā (vienu to jau bija pabeigusi). Piecas apmeklētās dalībvalstis plānoja savus pirmos *AMIF*, *BMVI* un *ISF* gada pārskatus iesniegt Komisijai ne agrāk kā 2024. gadā. Kopumā piecas revīzijas iestādes uzskatīja, ka HOME ĢD sniegtais atbalsts dalībvalstīm bijis apmierinošs. Gatavojoties *AMIF*, *BMVI* un *ISF* 2021.–2027. gadam, tās ir panākušas mērenu progresu.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Attiecībā uz 2023. finanšu gadu mēs pārbaudījām HOME ĢD gada darbības pārskatu. Mūsu analizē galvenā uzmanība tika pievērsta tam, vai HOME ĢD gada darbības pārskatā bija atspoguļojis pareizības informāciju saskaņā ar Komisijas norādījumiem un vai šī informācija atbilda tai, ko mēs ieguvām revīziju laikā. Mēs neatradām informāciju, kas varētu būt pretrunā mūsu konstatējumiem.

Mēs pārbaudījām HOME ĢD aplēses par riskiem maksājumu veikšanas un slēgšanas laikā. Mēs konstatējām, ka saskaņā ar iekšējo metodiku tie tika aprēķināti un paziņoti gada pārvaldības un snieguma ziņojumā.

Mūsu ieteikumi

Mēs iesakām Komisijai:

- sniegt dalībvalstīm papildu norādījumus par piemērojamiem noteikumiem un
- pirms dotāciju piešķiršanas pārbaudīt projektu tehniskos aspektus.

Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmeljoša informācija par ES izdevumu revīziju kategorijā “Migrācija un robežu pārvaldība, drošība un aizsardzība” ir atrodama mūsu **2023. gada pārskata 8. nodaļā**.

Kaimiņattiecības un pasaule

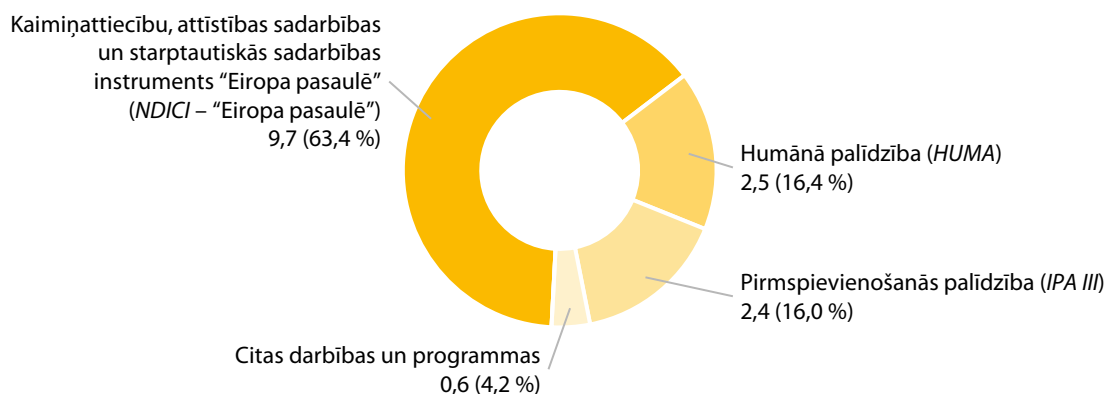
Kopā: 15,2 miljardi EUR (7,9 % no ES budžeta izdevumiem)

Ko mēs revidējam

Šī izdevumu joma ietver vairākus finansēšanas instrumentus, no kuriem kā galvenie jāmin Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments “Eiropa pasaulē” (*NDICI* “Eiropa pasaulē”) un Pirmspievienošanās palīdzības instruments. Izdevumu joma aptver arī humānās palīdzības budžetu.

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

(miljardi EUR)

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Instrumenta *NDICI* – “Eiropa pasaulē” vispārējais mērķis ir atbalstīt un veicināt ES vērtības, principus un pamatintereses pasaulē un palīdzēt veicināt multilaterālismu un spēcīgākas partnerības ar trešām valstīm. Salīdzinājumā ar 2014.–2020. gada DFS novērojamas divas būtiskas pārmaiņas metodē, kādā ES finansē ārējo darbību (ārpolitikas jomu):

- o sadarbība ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna reģiona partnervalstīm, ko iepriekš finansēja no Eiropas Attīstības fondiem, tagad ir integrēta ES vispārējā budžetā;
- o šādu sadarbību un ES kaimiņattiecību politiku tagad finansē no viena un tā paša instrumenta *NDICI* – “Eiropa pasaulē”, vienlaikus saglabājot abu atbalsta veidu īpašās iezīmes.

Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta vispārējais mērķis ir atbalstīt saņēmējvalstis īstenot un pieņemt ES vērtībām atbilstošas reformas nolūkā pievienoties ES, tādējādi veicinot to stabilitāti, drošību un labklājību. ES arī sniedz uz vajadzībām balstītu humāno palīdzību cilvēkiem, kurus skārušas cilvēku izraisītas katastrofas un dabas apdraudējumi, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām.

Galvenie ģenerāldirektorāti un dienesti ES ārējās darbības īstenošanā ir Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorāts (NEAR ĢD), Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts (INTPA ĢD), Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorāts (ECHO ĢD) un Ārpolitikas instrumentu dienests (FPI).

2023. gadā maksājumi kategorijai “Kaimiņattiecības un pasaule” bija 15,2 miljardi EUR (priekšfinansējums un starpposma un galīgie maksājumi), un maksājumus veica, izmantojot vairākus instrumentus un izmaksāšanas veidus, kas var būt būvdarbu/piegāžu/pakalpojumu līgumi, dotācijas, īpaši aizdevumi, aizdevumu garantijas un finansiālā palīdzība, budžeta atbalsts un citi mērķtiecīgi budžeta atbalsta veidi trešās valstīs.

Ko mēs konstatējam?

Lai gan izlases lielums bija ierobežots, mūsu revīzijas rezultāti liecina, ka kļūdu risks šajā DFS kategorijā ir augsts. No mūsu pārbaudītajiem 72 darījumiem 37 darījumos (51,4 %) bija kļūdas. Mēs esam izteikuši skaitļos 31 kļūdu, kurai bija finansiāla ietekme uz summām, kas segtas no ES budžeta. Minētās kļūdas ir saistītas ar neattiecināmiem saņēmējiem, neattiecināmām izmaksām, izdevumiem, kas nebija radušies, un publisko iepirkumu.

Piemērs. Budžeta izpilde uzticēta neattiecināmam saņēmējam

Mēs revidējām rēķinu 3,5 miljonu EUR vērtībā saskaņā ar deleģēšanas nolīgumu ar īstenošanas partneri, kuram veikts pilāru novērtējums. Pēc nolīguma parakstīšanas īstenošanas partneris visu īstenošanu tālāk deleģēja privātam uzņēmumam, kas reģistrēts saskaņā ar kādas ES dalībvalsts tiesību aktiem. Šis uzņēmums nevarēja pierādīt savu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja uzdevumu un līdz ar to tā atbilstību pilāru novērtējumam un ES līdzekļu pārvaldībai Komisijas vārdā.

Tomēr ne Komisija, ne īstenošanas partneris nelūdza skaidrojumu par to, vai uzņēmums dalībvalstī bija attiecināms, un jo īpaši par to, vai var uzskatīt, ka uzņēmumam ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja uzdevums. Uzņēmumam nebija jāveic arī nepieciešamais *ex ante* novērtējums pirms pastarpinātas deleģēšanas līguma parakstīšanas.

Īstenošanas partneris attiecīgi tālāk deleģēja revidētā deleģējuma nolīguma īstenošanu neattiecināmam subjektam, tādējādi padarot saistīto maksājumu par neattiecināmu.

Mēs konstatējam arī 19 gadījumus, kad nebija ievēroti tiesību akti un finanšu noteikumi, taču tiem nebija tiešas finansiālas ietekmes uz ES budžetu. Tie bija saistīti, piemēram, ar publisko iepirkumu, neskaidru izmaksu sadalījumu, neatbilstību pamanāmības noteikumiem un nepietiekamiem pierādījumiem.

Darījumos, kas attiecas uz netieši pārvaldītiem līgumiem ar organizācijām (starptautiskām organizācijām, starptautiskām finanšu iestādēm un valsts aģentūrām), kurām veikts pīlāru novērtējums, Komisija apstiprināja izdevumus, pamatojoties uz finanšu pārskatu un pārvaldības deklarāciju. Tomēr darījumos, kurus īstenoja organizācijas ar pīlāru novērtējumu, mēs konstatējām kļūdas, kas liecina, ka šo organizāciju finanšu pārskatos ir kļūdas, kuras nav norādītas to pārvaldības deklarācijās.

Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

Mēs apmeklējām piecas ES delegācijas (Albānijā, Armēnijā, Kambodžā, Gruzijā un Indijā) un konstatējām dažus trūkumus to iekšējās kontroles sistēmu elementos, kas saistīti, piemēram, ar nepietiekamu budžetu uzraudzības apmeklējumiem un kavēšanos apvienošanas līgumu īstenošanā.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Mēs pārbaudījām *FPI 2023.* finanšu gada darbības pārskatu. Galveno uzmanību pievēršām tam, vai *FPI* savā gada darbības pārskatā bija atspoguļojis pareizības informāciju saskaņā ar Komisijas norādījumiem un vai tas bija konsekventi piemērojis turpmāko korekciju un atgūstamo summu aprēķināšanas metodiku.

No kopējiem apstiprinātajiem izdevumiem 2023. gadā (865 miljoni EUR) *FPI* aplēsa, ka kopējā riskam pakļautā summa maksājumu laikā ir 7,2 miljoni EUR (0,83 %). Tas aplēsa, ka turpmākajos gados veikto pārbažu rezultātā veikto korekciju vērtība ir 0,9 miljoni EUR (0,1 % no kopējiem attiecīgajiem izdevumiem). Tāpēc *FPI* dienesta vadītājs paziņoja, ka dienesta finanšu risks nepārsniedz 2 % būtiskuma sliekšni.

Pārbaudot *FPI 2023.* gada darbības pārskatu un *FPI* atbildībā esošos maksājumus 2023. gadā, kļūdas vai trūkumi netika atklāti.

Mūsu ieteikumi

Mēs iesakām Komisijai:

- veikt pasākumus, lai uzlabotu kontroles sistēmas priekšfinansējuma dzēšanai;
- sniegt saņēmējiem norādījumus par dalīto izmaksu sadalījumu;
- nodrošināt atbilstību pamanāmības noteikumiem;
- nodrošināt, ka ES delegācijas veic pietiekamus uzraudzības apmeklējumus uz vietas;
- stiprināt uzraudzības un vadības mehānismus apvienošanas darbībām.

Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmeljoša informācija par ES izdevumu revīziju kategorijā “Kaimiņattiecības un pasaule” ir atrodama mūsu **2023. gada pārskata** 9. nodaļā.

Eiropas publiskā administrācija

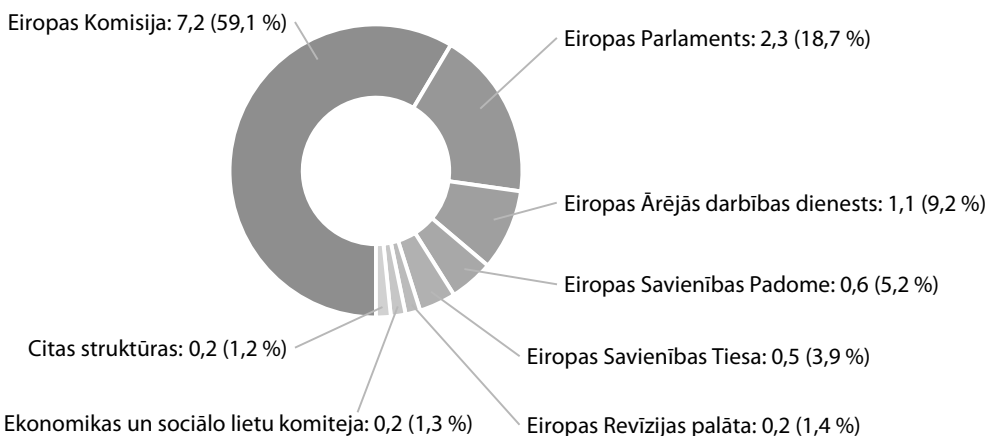
Kopā: 12,3 miljardi EUR (6,4 % no ES budžeta izdevumiem)

Ko mēs revidējām

Mūsu revīzija aptvēra ES iestāžu un struktūru administratīvos izdevumus.

2023. gada maksājumu sadalījums

(mljrd. EUR)

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Iestāžu un struktūru kopējie administratīvie izdevumi 2023. gadā bija 12,3 miljardi EUR. Šajā summā ir iekļauti izdevumi par algām un pensijām (aptuveni 70 % no kopsummas), ēkām, iekārtām, energoresursiem, sakariem un informācijas tehnoloģiju.

Mūsu izdevumus un finanšu pārskatus pārbauda ārējais revidents. Katru gadu mēs publicējam attiecīgu revīzijas atzinumu un ziņojumu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* un savā tīmekļa vietnē.

Ko mēs konstatējām

Revidētā summa	Vai būtisks kļūdu līmenis?
12,3 miljardi EUR	Nē – 2022. gadā un 2023. gadā kļūdu līmenis nebija būtisks

Mēs pārbaudījām 70 darījumus, aptverot visas ES iestādes un struktūras. Tāpat kā iepriekšējos gados mēs aplēsām, ka kļūdu līmenis ir zem būtiskuma sliekšņa.

Mēs nekonstatējām nozīmīgas problēmas attiecībā uz Eiropas Savienības Tiesu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Eiropas Ombudu. Mūsu ārējais revidents par īpašām problēmām neziņoja.

Eiropas Parlaments

2023. gadā mēs pārbaudījām 16 darījumus Parlamentā, tostarp Parlamenta politisko grupu izdevumus. Kā mēs ziņojām 2022. gadā, iekšējie noteikumi par politisko grupu apropriāciju pārvaldību neatbilda Finanšu regulai. Tas ir tāpēc, ka tie neprasa izmantot atklātas vai ierobežotas iepirkuma procedūras attiecībā uz augstas vērtības līgumiem, bet gan iepirkuma sarunu procedūras, un tas ierobežo konkurenci. Mēs konstatējām divus gadījumus, kad politiskās grupas bija piešķirušas šādus augstas vērtības līgumus. Mēs konstatējām vēl divus gadījumus, kad politiskās grupas nebija pilnībā ievērojušas Parlamenta iekšējos noteikumus, jo tās ne vienmēr centās iegūt pietiekami daudz piedāvājumu. Mēs atklājām arī citus gadījumus, kad nebija ievērotas iepirkuma procedūras.

Eiropas Savienības Padome

Četros pārbaudītajos maksājumos mēs nekonstatējām skaitļos izsakāmas kļūdas. Vienā gadījumā mēs uzskatām, ka Padome nebija pietiekami paskaidrojusi ēkas uzturēšanas līguma 10 gadu termiņu.

Eiropas Komisija

Mēs konstatējām divas skaitļos izsakāmas kļūdas 26 Komisijas maksājumos, no kuriem viena attiecās uz algas aprēķinu un otra – uz ēkas līgumu.

Eiropas Ārējās darbības dienests

Atradām skaitļos izsakāmu kļūdu vienā no 13 pārbaudītajiem maksājumiem saistībā ar to, ka nebija derīgas iepirkuma procedūras, pirms tika parakstīts nomas līgums ES delegācijai.

Reģionu komiteja

Vienā no diviem pārbaudītajiem gadījumiem mēs secinājām, ka Komiteja nebija pietiekami paskaidrojusi ēkas uzturēšanas līguma 10 gadu termiņu.

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs

Attiecībā uz pārbaudīto algas maksājumu mēs konstatējām, ka ar kavēšanos bija saņemtas un pārbaudītas deklarācijas par tiesībām uz ģimenes un bērna pabalstiem.

2023. gadā mēs pārbaudījām pārraudzības un kontroles sistēmas Eiropas Parlamentā un pievēršamies četriem lielākajiem izdevumu ģenerāldirektorātiem, kuros atšķiras pieejas izdevumu *ex ante* un *ex post* kontroles mehānismiem. Eiropas Parlaments ir uzņēmies iniciatīvas krāpšanas novēršanai un atklāšanai, taču tam nebija iestādes mēroga krāpšanas apkarošanas stratēģijas, lai koordinētu darbības visā organizācijā.

Mūsu ieteikumi

Mēs iesakām Eiropas Parlamentam balstīties uz pašreizējām krāpšanas apkarošanas darbībām un izstrādāt iestādes mēroga krāpšanas apkarošanas stratēģiju.

Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmeljoša informācija par ES izdevumu revīziju kategorijā “Eiropas publiskā administrācija” ir atrodama mūsu **2023. gada pārskata** 10. nodaļā.

Atveseļošanas un noturības mehānisms

Kopā: 53,5 miljardi EUR

Ko mēs revidējam

Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM) kopš 2020. gada februāra (attiecībā uz *REPowerEU* – kopš 2022. gada 1. februāra) ir atbalstījis reformas un investīcijas dalībvalstīs, un tas darbosies līdz 2026. gadam. Sākotnēji tā finansējums bija 723 miljardi EUR neatmaksājamās dotācijās (338 miljardi EUR) un aizdevumos (385 miljardi EUR). Līdz 2023. gada beigām bija uzņemtas saistības par 648 miljardiem EUR, ko veidoja 356,8 miljardi EUR dotācijās un 290,9 miljardi EUR aizdevumos. Tā kā aizdevumus varēja pieprasīt līdz 2023. gada augustam, 94,5 miljardi EUR aizdevumiem vairs nav pieejami. ANM galvenais mērķis ir mazināt Covid-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās sekas un reizē stiprināt dalībvalstu tautsaimniecību noturību un labāku sagatavotību izaicinājumiem nākotnē, tostarp paātrinot to zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Komisija īsteno ANM tiešā pārvaldībā, un tas nozīmē, ka Komisija ir tieši atbildīga par tā īstenošanu. Maksājumi no ANM ir atkarīgi no tā, vai dalībvalstis apmierinoši izpilda atskaites punktus un mērķrādītājus, kas noteikti attiecīgajos Padomes lēmumu pielikumos, ar kuriem apstiprina dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānus (ANP). Papildu prasības ir tādas, ka mērķrādītājus vai atskaites punktus, kas iepriekš ir apmierinoši izpildīti, nedrīkst atcelt un ka netiek pārkāpts dubulta finansējuma novēršanas princips. Regulā izklāstītie attiecināmības nosacījumi paredz arī atbilstību attiecināmības periodam, atbilstību principam “nenodarīt būtisku kaitējumu” un valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu.

Dalībvalstis var pieprasīt līdzekļu izmaksu līdz divām reizēm gadā, ja tās sniedz pienācīgus pierādījumus par attiecīgo atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Tām arī saviem maksājuma pieprasījumiem jāpievieno kopsavilkums par veiktajām revīzijām un pārvaldības deklarācija par sniegto informāciju. Komisijas kontroles sistēmās ir paredzēti dalībvalstu maksājuma pieprasījumu sākotnējie novērtējumi (*ex ante* verifikācijas) un *ex post* revīzijas dalībvalstīs pēc maksājuma veikšanas.

Līdz 2023. gada beigām Komisija bija veikusi 37 dotācijas maksājumus (2021. gadā vienu, 2022. gadā 13 un 2023. gadā 23) kopsummā par 141,6 miljardiem EUR. Nav pieejama informācija par kopējo summu, ko dalībvalstis izmaksājušas galasaņēmējiem.

Mūsu 2023. gada revīzijas datu kopas kopsumma bija 53,5 miljardi EUR, un to veidoja visi 23 dotāciju maksājumi 46,3 miljardu EUR apmērā un saistītā priekšfinansējuma dzēšana 7,2 miljardu EUR apmērā. Mūsu revīzija neaptvēra ANM aizdevumu daļu. Mēs pārbaudījām 325 atskaites punktus un 127 mērķrādītājus, tostarp Komisijas sākotnējos novērtējumus, lai secinātu, vai tie atbilst maksājumu un attiecināmības nosacījumiem. Mēs pārbaudījām 30 mērķrādītājus uz vietas sešās dalībvalstīs. Mēs pārbaudījām arī Komisijas *ex post* revīzijas.

Ko mēs konstatējam?

Revidētā summa	Vai būtisks kļūdu līmenis?
53,5 miljardi EUR	2023. gads: mūsu konstatējumu kopējā ietekme ir būtiska, bet nav plaši izplatīta

Mūsu darba vispārējie revīzijas pierādījumi liecina, ka 16 no 452 pārbaudītajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem neatbilda maksājuma vai attiecināmības nosacījumiem. Tie attiecas uz septiņiem maksājumiem septiņās dalībvalstīs. Ņemot vērā ANM izdevumu modeļa raksturu un to, ka Komisijas maksājumu apturēšanas metodika balstās uz daudziem vērtējumiem, kas, iespējams, noved pie atšķirīgas interpretācijas, mēs nesniedzam kļūdu īpatsvaru, kas būtu salīdzināms ar citām ES izdevumu jomām.

Ņemot vērā šos ierobežojumus, mēs lēšam, ka šo konstatējumu minimālā finansiālā ietekme ir virs mūsu būtiskuma sliekšņa. Šie konstatējumi bija saistīti ar atskaites punktu un mērķrādītāju neapmierinošu izpildi, pasākumiem, kas sākti pirms attiecināmības perioda, un regulāro valsts budžeta izdevumu aizstāšanu.

Neapmierinoši izpildīta mērķrādītāja piemērs

Itālijas mērķrādītājs M1C1–9 “Atbalsts drošības struktūru modernizācijai, T1”

Mērķrādītāja apraksts Padomes Īstenošanas lēmumā Itālijai:

“Vismaz piecas pabeigtas pastiprināšanas intervences, ar kurām modernizē drošības struktūras Nacionālās drošības kiberdrošības perimetra (National Security Perimeter for Cyber – PSNC) un Tīklu un informācijas sistēmu (Network and Information Systems – NIS) nozarēs. (..)”

Dalībvalsts iesniedza septiņus ziņojumus, lai pierādītu pastiprināšanas intervences drošības struktūru modernizēšanai. Šajos ziņojumos bija iekļauta drošības parametru analīze un riska un ietekmes analīze, tomēr NIS 2 direktīvā šīs darbības tiek uzskatītas tikai par vienu no desmit elementiem, kas nepieciešami, lai pārvaldītu tīklu un informācijas sistēmu drošībai radīto risku.

Komisija uzskatīja, ka šie septiņi ziņojumi ir pastiprināšanas intervences.

Mēs uzskatījām, ka seši ziņojumi nav iekšējās uzraudzības un kontroles spēju uzlabojumi, bet gan tikai šo spēju analīze. Intervences veidoja pamatu plāniem stiprināt kiberaizsardzību, bet tās nebija pastiprināšanas intervences, ar kurām modernizē drošības struktūras, kā prasīts Padomes Īstenošanas lēmumā.

Mēs konstatējam, ka atskaites punkti / mērķrādītāji nebija apmierinoši izpildīti arī attiecībā uz maksājumiem Austrijai, Čehijai, Francijai, Grieķijai un Portugālei.

Mēs konstatējam arī 15 neskaidru atskaites punktu un mērķrādītāju gadījumus, tādēļ vajadzēja diskrecionārāk vērtēt to apmierinošu izpildi un/vai tika negatīvi ietekmēti rezultāti, kurus var sasniegt ar ANM.

Nepietiekami konkrēta atskaites punkta piemērs

Spānijas atskaites punkts 2 “Grozījumi Tehnisko ēku kodeksa (TBC) Zemsprieguma elektrotehniskajos noteikumos (LVER) un Karaļa dekrēta par publisko uzlādes pakalpojumu regulēšanu apstiprināšana”.

Atskaites punkta apraksts Padomes Īstenošanas lēmumā Spānijai:

“Spēkā stājas: (...) ii) Zemsprieguma elektrotehnisko noteikumu (LVER) grozījumi ar mērķi tajos iekļaut pienākumus attiecībā uz uzlādes infrastruktūru autostāvvietās, kas nav savienotas ar ēku, un (...)”

Cita starpā atskaites punkts prasa izdarīt grozījumus LVER tiesību aktos ar mērķi iekļaut pienākumu uzstādīt uzlādes punktus ar ēku nesavienotās autostāvvietās. Tomēr nav precizēta pienākuma darbības joma, konkrēti, uzstādāmo uzlādes punktu skaits vai īpatsvars. Tāpēc atskaites punkta apmierinošai izpildei būs pietiekams jebkurš grozījums, lai arī cik mazprasīgs.

Komisija atjaunināja savu *ex post* revīzijas stratēģiju, lai tajā iekļautu pārbaudes par mērķrādītāju atcelšanu, bet ne par valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu. Pašlaik *ex post* revīzijas ietver dažas pārbaudes par atbilstību attiecināmības periodam, taču tajās tiek pieņemts, ka pasākuma sākums ir izmaksu rašanās diena, nevis attiecīgo juridisko saistību datums.

2023. gada NANP pārskatīšanas laikā Komisija pievienoja vēl 10 kontroles atskaites punktus septiņām dalībvalstīm nolūkā novērst nesen apzinātās nepilnības valstu kontroles sistēmās. Nepilnības to dalībvalstu kontroles sistēmās, kuru otrais vai trešais maksājums bija atkarīgs no kontroles atskaites punktu sasniegšanas, apdraud ES finanšu interešu aizsardzību, un tas var ietekmēt izdevumu pareizību.

Dalībvalstu ziņošanas un kontroles sistēmās bija pastāvīgas nepilnības. Tas apdraud ES finanšu interešu aizsardzību un var ietekmēt izdevumu pareizību.

Dalībvalstu kontroles sistēmu pastāvīgās nepilnības, par kurām ziņojām 2022. gadā

Spānija: ziņošanas sistēma nesniedz pilnīgu informāciju par neizpildīto atskaites punktu / mērķrādītāju virzību, kā arī faktiskajiem īpašniekiem, ES finansējuma avotiem un izmaksātajām summām.

Francija: pārvaldības un ziņošanas sistēmai nav saskarnes ar citām IT sistēmām ANM pasākumu pārvaldībai. Tā kā nav ieviesta NANP paredzētā integrētā informācijas sistēma, informācijas plūsma nav automatizēta, un tas var mazināt datu kvalitāti.

Horvātija: repozitorija sistēma joprojām nespēj sniegt datus par uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, kuriem finansējumu piešķir pirms sistēmas ieviešanas.

Informācija, ko dalībvalstis iekļāva savās pārvaldības deklarācijās, ne vienmēr bija ticama.

Mēs pārbaudījām arī ziņošanu par 2023. gada ANM izdevumu pareizību Ekonomikas un finanšu lietu ĢD (ECFIN ĢD) gada darbības pārskatā (GDP) un to, kā šī informācija ir izklāstīta gada pārvaldības un snieguma ziņojumā. Mūsu konstatējumi un secinājumi neatbilst ECFIN ĢD kredītrīkotāja sniegtajai deklarācijai. ANM kontroles sistēma sniedz ļoti maz informācijas ES līmenī par to, vai ANM finansētie investīciju projekti atbilst ES un valstu noteikumiem, un tas ir ietekmējis Komisijas sniegto pārlicību, radot pārlicības trūkumu. Kā minēts 2023. gada darbības pārskatā, Komisija ir atjauninājusi ANM kontroles un revīzijas stratēģijas, tostarp noteikusi pastiprinātus kontroles mehānismus attiecībā uz dalībvalstu kontroles sistēmām. Tomēr ECFIN ĢD sniegtajā pārlicībā par 2023. finanšu gadu ir tikai norādīts, ka dalībvalstis veic regulāras pārbaudes, un joprojām nav aptverta dalībvalstu veikto pārbažu efektivitāte. Tas ir īpaši satraucoši, jo neatbilstība ES un valstu noteikumiem, piemēram, iepirkuma, valsts atbalsta un attiecināmības noteikumiem, ir izplatīta citās ES izdevumu programmās un dalībvalstu kontroles sistēmās ir nepilnības.

Mūsu ieteikumi

Mēs iesakām Komisijai:

- novērtēt atbilstību attiecināmības kritērijiem, par pasākuma sākumu nosakot pirmo (juridisko) saistību datumu;
- noteikt konkrētus kritērijus attiecībā uz to, kas ir valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšana;
- nodrošināt, ka dalībvalstis veic tūlītējus korektīvus pasākumus ar mērķi novērst atlikušās kontroles sistēmu nepilnības;
- izmantot Komisijas veikto dalībvalstu kontroles sistēmu pārbaūžu rezultātus, lai izdarītu skaidrus secinājumus par to efektivitāti.

*Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmējoša informācija par mūsu veikto Atvēršanas un noturības mehānisma revīziju ir atrodama mūsu **2023. gada pārskata** 11. nodaļā.*

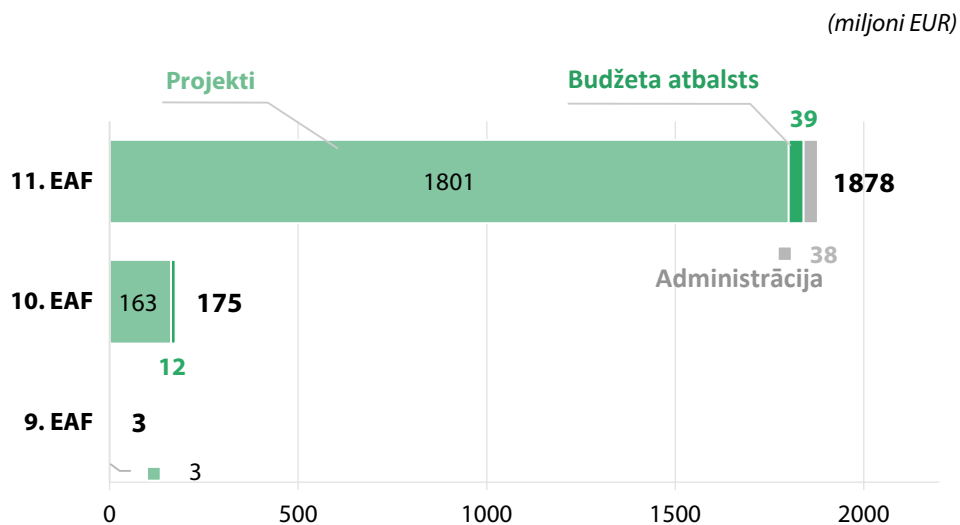
Eiropas attīstības fondi

Kopā: 2,1 miljards EUR

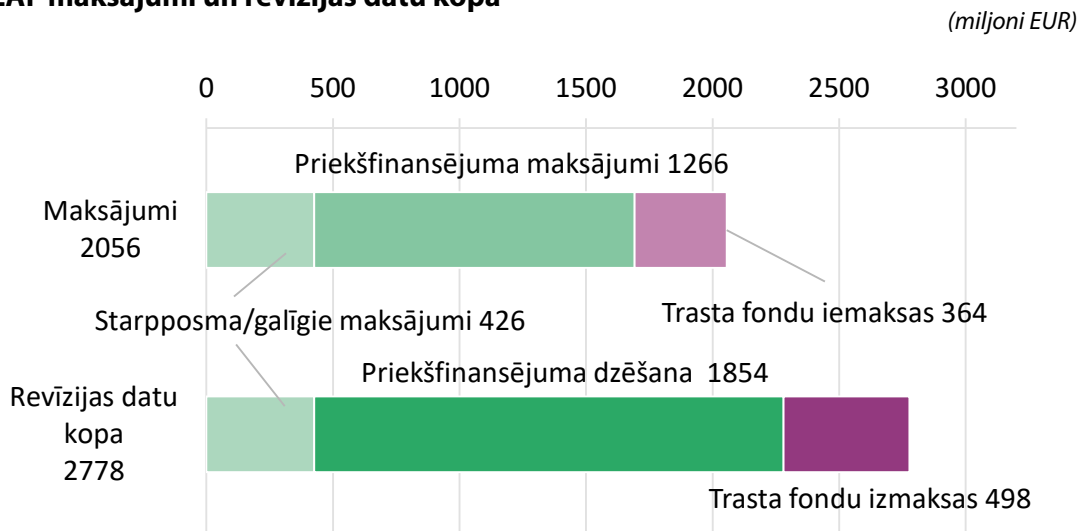
Ko mēs revidējam

Eiropas attīstības fondi (EAF), kurus izveidoja 1959. gadā, līdz 2020. gada beigām bija galvenie instrumenti ārpus ES vispārējā budžeta, no kuriem ES finansēja attīstības sadarbības palīdzību Āfrikas (Subsahāras), Karību jūras un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm, kā arī aizjūras zemēm un teritorijām (AZT). EAF galvenais mērķis ir samazināt un galu galā izskaust nabadzību saskaņā ar galveno attīstības sadarbības mērķi, kas noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 208. pantā.

EAF maksājumi pēc budžeta pozīcijas un veida

EAF maksājumi un revīzijas datu kopa

Avots: ERP, pamatojoties uz 9., 10. un 11. EAF 2023. gada pārskatiem.

Vienpadsmitais EAF aptver DFS 2014.–2020. gadam. Daudz gadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam attīstības sadarbība ar ĀKK valstīm ir iekļauta Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā (“Eiropa pasaulē”) kā daļa no ES vispārējā budžeta, bet sadarbību ar aizjūras zemēm un teritorijām aptver Lēmums par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi.

Izdevumi, uz kuriem attiecas šis pārskats, ir saistīti ar atbalstu, kas sniegts 76 valstīm, izmantojot plašu spektru metožu kā būvdarbi, piegāžu un pakalpojumu līgumi, dotācijas, budžeta atbalsts, programmu aplēses un iemaksu un deleģēšanas nolīgumi, kas noslēgti ar tiesību subjektiem, kam veikts pilāru novērtējums (piem., ar starptautiskām organizācijām).

Eiropas attīstības fondus gandrīz pilnībā pārvalda Komisijas Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts (INTPA ĢD). Nelielu daļu (7 %) no 2023. gada EAF maksājumiem pārvaldīja Eiropas kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorāts (NEAR ĢD).

Ko mēs konstatējam

Mēs konstatējam, ka pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas.

Ieņēmumu darījumos kļūdu līmenis nebija būtisks.

Izdevumos 2023. finanšu gadā ir būtisks kļūdu līmenis, un mēs sniedzam negatīvu atzinumu.

Revidētā summa	Vai būtisks kļūdu līmenis?	Iespējamākā kļūdu līmeņa aplēse
2,8 miljardi EUR	Jā	8,9 % (2022. gadā – 7,1 %)

Lai revidētu darījumu pareizību, mēs pārbaudījām 140 darījumu izlasi, kas bija izveidota tā, ka bija reprezentatīva visam EAF izdevumu spektram. Tajā ietilpa 31 darījums saistībā ar Ārkārtas trasta fondu Āfrikai, trīs darījumi saistībā ar trasta fondu “*Bêkou*”, 87 darījumi, ko bija atļāvušas 14 ES deleģācijas (Angola, Benina, Kotdivuāra, Fidži, Gana, Gvineja-Bisava, Kenija, Madagaskara, Malāvija, Maurīcija, Mozambika, Gambija, Togo un Uganda), un 19 darījumi, ko bija apstiprinājuši Komisijas centrālie dienesti. Ja darījumos tika atklātas kļūdas, mēs analizējām to iemeslus, lai konstatētu iespējamās nepilnības.

No 140 mūsu pārbaudītajiem darījumiem 62 darījumos (44,3 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz 52 kļūdām, ko esam izteikuši skaitļos, mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir 8,9 %. Trīs visbiežāk sastopamie kļūdu veidi bija izdevumi, kas nebija radušies (45 %), būtisku apliecinājošu dokumentu trūkums (31 %) un neattiecināmi izdevumi (23 %). 2023. gadā visas skaitļos izsakāmās kļūdas bija darījumos, kas saistīti ar programmu aplēsēm un dotācijām, kā arī ar iemaksu un deleģēšanas nolīgumiem ar saņēmējvalstīm, starptautiskām organizācijām un dalībvalstu aģentūrām. No 112 šāda veida darījumiem, kurus pārbaudījām, skaitļos izsakāmas kļūdas bija 52 darījumos, un tas atbilst 100 % no aplēstā kļūdu līmeņa.

Izdevumi, kas nav radušies: pārmērīga priekšfinansējuma dzēšana

Mēs revidējām rēķinu par 2,3 miljoniem EUR saskaņā ar iemaksu nolīgumu, kas parakstīts ar starptautisku organizāciju un ko īstenoja netiešā pārvaldībā un pilnībā finansēja ES. Rēķins bija saistīts ar izmaksu dzēšanu, pamatojoties uz starptautiskās organizācijas iesniegto finanšu pārskatu par laikposmu līdz 2023. gada 15. aprīlim.

Revīzijas laikā mēs konstatējām, ka šajā finanšu pārskatā bija iekļauti avansa maksājumi 1,8 miljonu EUR apmērā, kas nav uzskatāmi par izmaksām, kas radušās, un tāpēc nav attiecināmi. Turklāt mēs konstatējām, ka Komisija nebija ieviesusi pietiekamus kontroles mehānismus, lai mazinātu neattiecināmu izdevumu dzēšanas risku. Mēs konstatējām 14 darījumus ar līdzīgām kļūdām.

Tāpat kā iepriekšējos gados, prasītos dokumentus no dažām starptautiskajām organizācijām mēs saņēmām ar nokavēšanos, un līdz ar to kavējās arī darba veikšana. Šīs organizācijas sniedza tikai ierobežotu piekļuvi dokumentiem (piemēram, tikai lasīšanas režīmā), un tas aizkavēja mūsu revīzijas plānošanu, izpildi un kvalitātes kontroli. Šīs grūtības joprojām pastāv, kaut gan Komisija ir centusies tās atrisināt, pastāvīgi sazinoties ar attiecīgajām starptautiskajām organizācijām.

Gada darbības pārskats un citi pārvaldības pasākumi

Tāpat kā iepriekšējos gados, INTRA ĢD izdeva rīcības plānu, lai novērstu nepilnības savas kontroles sistēmas īstenošanā. 2021. un 2022. gadā mēs ziņojām, ka rīcības plāni 2020. un 2021. gadam ir īstenoti apmierinoši.

Līdz 2024. gada aprīlim 2021. gada rīcības plāna īstenošanas stāvoklis salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bija uzlabojies. Komisija bija pabeigusi vēl vienu darbību, tādējādi kopumā ir pabeigtas piecas darbības. Trīs darbības joprojām turpinās. Savā 2022. gada rīcības plānā INTPA ĢD atkal palielināja darbību skaitu – šoreiz līdz desmit darbībām. Četras bija pabeigtas un sešas vēl turpinājās. 2023. gada rīcības plānā ir 13 darbības, tostarp četras jaunas. Līdz 2024. gada aprīlim bija pabeigtas piecas darbības un astoņas vēl turpinājās.

INTPA ĢD RER izpēte

2023. gadā INTPA ĢD uzdevumā tā 12. atlikušo kļūdu īpatsvara (*RER*) izpēti veica ārējs darbuuzņēmējs. Lai izdarītu secinājumus par INTPA ĢD pārbaužu efektivitāti, izpētes uzdevums ir aplēst to kļūdu īpatsvaru, kuras palikušas neatklātas pēc visām vadības pārbaudēm, kas veiktas, lai novērstu, atklātu un labotu šādas kļūdas visā ģenerāldirektorāta atbildības jomā.

2023. gada *RER* izpētē tāpat kā iepriekšējos gados INTPA ĢD izmantoja 480 darījumu izlasi (dažu izlasē iekļauto darījumu vērtība bija lielāka nekā *atlases intervāls*; tāpēc galīgais izlases lielums bija 413 darījumi). Izpētē aplēsts, ka kopējais *RER* ir 0,97 %, kas astoto gadu pēc kārtas ir zem Komisijas noteiktā 2 % *būtiskuma sliekšņa*.

RER izpēte nav *ticamības apliecināšanas* uzdevums vai revīzija; tā balstās uz INTPA ĢD izstrādāto *RER* metodiku un rokasgrāmatu. Mūsu iepriekšējos gada pārskatos par EAF jau bija aprakstīti ierobežojumi izpētēs, un to dēļ *RER* varēja tikt novērtēts par zemu.

2023. gada darbības pārskata pārbaude

Ģenerāldirektora 2023. gada darbības pārskata ticamības deklarācijā nav iekļauta neviena atruna. Kopš 2018. gada INTPA ĢD ievērojami samazināja atrunu tvērumu (t. i., izdevumu daļu, uz kuru attiecas atrunas), sākumā no 16 % līdz 1 %, pēc tam uz nulli.

Mūsu ieteikumi

Mēs iesakām Komisijai:

- veicot finanšu gada nodalīšanas aplēses, ņemt vērā izmaiņas, kas līgumos veiktas pēc pārskata perioda;
- pastiprināt pārbaudes pirms maksājumu veikšanas un
- veikt pasākumus, lai uzlabotu kontroles sistēmas attiecībā uz tā priekšfinansējuma dzēšanu, kas izmaksāts organizācijām, kurām veikts pīlāru novērtējums.

*Vai vēlaties uzzināt vairāk? Izsmeljoša informācija par Eiropas attīstības fondu revīziju atrodama mūsu **2023. gada pārskatā** par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda.*

Konteksts

Eiropas Revīzijas palāta un tās darbs

ERP ir neatkarīga ES ārējās revīzijas iestāde. Tā atrodas Luksemburgā, un tajā strādā aptuveni 900 darbinieku no visām ES dalībvalstīm. Tās virsuzdevums ir sekmēt ES un finanšu labāku pārvaldību, veicināt pārskatatbildību un pārredzamību un darboties kā neatkarīgai ES iedzīvotāju finansiālo interešu aizstāvei. Mūsu revīzijas ziņojumi un atzinumi ir svarīgs posms ES pārskatatbildības ķēdē. Tos izmanto, lai prasītu atbildību no tiem, kuru pienākums ir īstenot ES politikas virzienus un programmas, tātad no Komisijas, citām ES iestādēm un struktūrām un dalībvalstu pārvaldes iestādēm. Mēs brīdinām par riskiem, sniedzam pārlicību, vēršam uzmanību uz trūkumiem un labu praksi, kā arī piedāvājam norādījumus ES politikas veidotājiem un likumdevējiem par to, kā uzlabot ES politikas virzienu un programmu pārvaldību. Ar savu darbu mēs garantējam, ka Eiropas iedzīvotāji ir informēti par to, kā tiek izlietota viņu nauda.

Tony MURPHY
Irija

Nikolaos MILIONIS
Griekija

Klaus-Heiner LEHNE
Vācija

Bettina JAKOBSEN
Dānija

Jan GREGOR
Čehijas Republika

Mihails KOZLOVS
Latvija

Ildikó GÁLL-PELCZ
Ungārija

Annemie TURTELBOOM
Beļģija

Viorel ȘTEFAN
Rumānija

Ivana MALETIĆ
Horvātija

François-Roger CAZALA
Francija

Joëlle ELVINGER
Luksemburga

Helga BERGER
Austrija

Marek OPIOŁA
Polija

Jorg Kristijan PETROVIĆ
Slovēnija

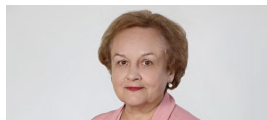
Stef BLOK
Nīderlande

George Marius HYZLER
Malta

Lefteris CHRISTOFOROU
Kīpra

Laima Liucija ANDRIKIENĖ
Lietuva

Keit PENTUS-ROSIMANNUS
Igaunija

Katarína KASZASOVÁ
Slovākija

João LEÃO
Portugāle

Alejandro BLANCO FERNÁNDEZ
Spānija

Carlo Alberto MANFREDI SELVAGGI
Itālija

Petri SARVAMAA
Somija

Hans LINDBLAD
Zviedrija

Piezīme. 2024. gada jūlijā.

Mūsu sagatavotie dokumenti

Palātā tiek izstrādāti šādi dokumenti:

- gada pārskati, kuros galvenokārt aprakstīti finanšu un atbilstības revīziju darba rezultāti saistībā ar ES budžetu un Eiropas attīstības fondiem un kuros iekļauti arī budžeta pārvaldības un ar budžetu sasniegto rezultātu aspekti;
- īpašie ziņojumi, kuros atspoguļoti atlasītu revīziju rezultāti konkrētās politikas vai izdevumu jomās vai arī budžeta vai pārvaldības jautājumi;
- īpašie gada ziņojumi par ES aģentūrām, decentralizētajām struktūrām un kopuzņēmumiem;
- atzinumi par jauniem vai atjauninātiem tiesību aktiem, kam ir nozīmīga ietekme uz finanšu pārvaldību; tos sagatavo vai nu pēc kādas iestādes lūguma, vai pēc ERP pašas iniciatīvas;
- apskati, kuros tiek aprakstīti politikas virzieni, sistēmas, instrumenti vai šaurāki temati vai arī tiek sniegta informācija par tiem.

Īsumā par revīzijas pieeju, ko izmantojam ticamības deklarācijas sagatavošanai

Mūsu sagatavotās ticamības deklarācijas atzinumi balstās uz objektīviem pierādījumiem, kas iegūti revīzijas pārbaudēs atbilstoši starptautiskajiem revīzijas standartiem.

Kā norādīts mūsu 2021.–2025. gada stratēģijā, daudzgadu finanšu shēmai 2021.–2027. gadam mēs turpināsim pilnveidot revīzijas pieeju un izmantot pieejamos datus un informāciju, un tas ļaus mums arī turpmāk nodrošināt spēcīgu pārlicību, pamatojoties uz Līgumā noteiktajām pilnvarām un pilnā saskaņā ar starptautiskajiem publiskā sektora revīzijas standartiem.

Pārskatu ticamība

Vai ES gada pārskatos ir sniegta pilnīga un precīza informācija?

Komisijas ģenerāldirektorāti katru gadu veic simtiem tūkstošu grāmatojumu, kuros ir iekļauta informācija no daudziem un dažādiem avotiem (tostarp dalībvalstīm). Mēs pārbaudām, vai grāmatvedības procesi darbojas pienācīgi un vai to izmantošanas rezultātā iegūtie grāmatvedības dati ir pilnīgi, pareizi iegrāmatoti un pienācīgi izklāstīti ES finanšu pārskatos. Attiecībā uz pārskatu ticamības revīziju mēs esam piemērojuši apliecinājuma pieeju, kopš 1994. gadā sniedzām savu pirmo atzinumu.

- Mēs vērtējam grāmatvedības sistēmu, lai pārlicinātos, vai tā nodrošina labu pamatu ticamu datu iegūšanai.
- Mēs vērtējam galvenās grāmatvedības procedūras, lai pārlicinātos par to pareizu darbību.

- Mēs veicam grāmatvedības datu analītiskās pārbaudes, lai pārlicinātos, ka dati ir izklāstīti konsekventi un ir pamatoti.
- Mēs tieši pārbaudām grāmatojumu izlasi, lai pārlicinātos, vai pakārtotie darījumi reāli pastāv un ir precīzi iegrāmatoti.
- Mēs pārbaudām finanšu pārskatus, lai pārlicinātos, vai tie patiesi atspoguļo finanšu stāvokli.

Darījumu pareizība

Vai pārskatiem pakārtotajos ES ieņēmumu darījumos un izdevumu maksājumu darījumos ir ievēroti noteikumi?

No ES budžeta veic miljoniem maksājumu saņēmējiem gan ES, gan ārpus tās. Lielāko daļu šo izdevumu pārvalda dalībvalstis. Lai iegūtu vajadzīgos pierādījumus, mēs novērtējam sistēmas, ar kuru starpniecību pārvalda un pārbauda ieņēmumu darījumus un izdevumu maksājumu darījumus (t. i., galīgos maksājumus un avansu dzēšanu), kā arī pārbaudām darījumu izlasi.

Ja ir ievēroti attiecīgie starptautiskie revīzijas standarti, mēs caurskatām un atkārtoti veicam pārbaudes un kontroles, ko iepriekš bija veikušas struktūras, kuras atbildīgas par ES budžeta īstenošanu. Tādējādi mēs pilnībā ņemam vērā visus koriģējošos pasākumus, kas veikti, pamatojoties uz šīm pārbaudēm.

- Mēs novērtējam ieņēmumu un izdevumu sistēmas, lai noteiktu, cik efektīvi tās nodrošina darījumu pareizību.
- Izmantojot statistikas metodes, mēs veidojam darījumu izlases, uz kuru pamata mūsu revidenti veic izvērstas pārbaudes. Sīkāk revidējam izlasē iekļautos darījumus, arī uz vietas pie galasaņēmējiem (tas var būt lauksaimnieks, pētniecības institūts vai uzņēmums, kas izpilda publiski iepirktus būvdarbus vai pakalpojumus), lai iegūtu pierādījumus, ka ikviens pakārtotais notikums reāli eksistē, ka tas ir pienācīgi iegrāmatots un atbilst noteikumiem, saskaņā ar kuriem veikti maksājumi.
- Mēs analizējam kļūdas un tās klasificējam kā skaitļos izsakāmas vai skaitļos neizsakāmas. Darījumos ir skaitļos izsakāma kļūda, ja saskaņā ar noteikumiem maksājumu nedrīkstēja atļaut. Mēs ekstrapolējam skaitļos izsakāmas kļūdas, lai aplēstu kļūdu līmeni katrai jomai, par kuru sagatavojam īpašo izvērtējumu. Pēc tam mēs salīdzinām aplēsto kļūdu līmeni ar 2 % būtiskuma sliekšni un novērtējam, vai kļūdas ir visaptverošas.
- Savos atzinumos mēs ņemam vērā minēto novērtējumu, kā arī citu būtisku informāciju, piemēram, gada darbības pārskatus un citu ārēju revidentu ziņojumus.
- Lai nodrošinātu faktu pareizību, mēs apspriežam visus konstatējumus gan ar dalībvalstu iestādēm, gan ar Komisiju.

Kāda ir mūsu revīzijas pieeja un metodika ticamības deklarācijai par ANM izdevumu pareizību?

- Ticamības deklarācijā par ES budžetu mēs sniedzam atsevišķu atzinumu par ANM izdevumu pareizību. Tas ir tāpēc, ka uzskatām ANM īstenošanas modeli par atšķirīgu, un ANM ir pagaidu instruments. Ar šo atzinumu mēs vēlamies sniegt pamatotu pārliecību par maksājumiem un, pamatojoties uz šo atzinumu, detalizētu informāciju ticamības deklarācijā (sk. **16. attēlu**).
- Lielāko daļu pārliecības mēs iegūstam no padziļinātām pārbaudēm un pārraudzības un kontroles sistēmu novērtējuma. Mūsu pārliecību papildina gada darbības pārskati un gada pārvaldības un snieguma ziņojums, kā arī Iekšējās revīzijas dienesta ziņojumi.
- Mūsu darbs atbilst starptautiskajiem revīzijas standartiem un nodrošina, ka mūsu revīzijas atzinumi ir pamatoti ar pietiekamiem un atbilstīgiem revīzijas pierādījumiem.

16. attēls. ANM revīzijas atzinums

Avots: ERP.

Visi mūsu sagatavotie dokumenti ir publicēti mūsu tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu. Plašāka informācija par revīzijas procesu un ticamības deklarāciju ir sniegta mūsu **2023. gada pārskata 1.1. pielikumā**.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2024

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6–2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Turpmāk uzskaitīto attēlu atkalizmantošana ir atļauta, ja tiek norādīts autortiesību īpašnieks, avots un, ja minēts, fotogrāfa vārds:

4. lpp.: © Eiropas Savienība, avots: Eiropas Revīzijas palāta /*Sophie Margue*.

48. lpp.: © Eiropas Savienība, avots: Eiropas Revīzijas palāta.

76. lpp.: © Eiropas Savienība, avots: Eiropas Revīzijas palāta. Ēku arhitekti: Paul Noël (1988. g.) un Jim Clemes (2004. un 2013. g.).

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem:

9. lpp.: 1. attēls ir izstrādāts, izmantojot [Flaticon.com](#) ikonas. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

31. lpp.: 1. attēls ir izstrādāts, izmantojot [Flaticon.com](#) ikonas. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

35. lpp.: © [Getty Images](#), 2017 / *vgajic*.

43. lpp.: © [stock.adobe.com](#) / *Bits and Splits*.

47. lpp.: © *NMA*.

52. lpp.: © [depositphotos.com](#).

57. lpp.: © [stock.adobe.com](#) / *bluedesign*.

60. lpp.: © [stock.adobe.com](#) / *Max Zolotukhin*.

75. lpp.: 16. attēls ir izstrādāts, izmantojot [Flaticon.com](#) ikonas. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas, arī attiecībā uz ERP pārveidoto zobrata ikonu, © [stock.adobe.com](#) / *Ramziia*.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2024

PDF	ISBN 978-92-849-2709-8	ISSN 2812-1597	doi:10.2865/793388	QJ-AS-24-001-LV-N
Print	ISBN 978-92-849-2737-1	ISSN 2812-1600	doi:10.2865/945896	QJ-AS-24-001-LV-C
HTML	ISBN 978-92-849-2683-1	ISSN 2812-1597	doi:10.2865/46526	QJ-AS-24-001-LV-Q

Īsumā par dokumentu “2023 – ES revīzijas īss apraksts”

Dokumentā “2023 – ES revīzijas īss apraksts” ir apkopota informācija par mūsu 2023. gada pārskatiem par ES vispārējo budžetu un Eiropas Attīstības fondu. Mēs sniedzam ticamības deklarāciju par pārskatu ticamību un tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Mēs aptvērām arī Atvēršanas un noturības mehānismu un sniedzam atsevišķu atzinumu par tā izdevumu likumību un pareizību. ES revīzijas īsajā aprakstā izklāstīti arī galvenie konstatējumi par ieņēmumiem un ES budžeta un Eiropas Attīstības fonda galvenajām izdevumu jomām, kā arī konstatējumi par budžeta un finanšu pārvaldību.

Pārskatu pilns teksts atrodams mūsu vietnē eca.europa.eu.

Eiropas Revīzijas palāta (ERP) ir neatkarīga Eiropas Savienības ārējās revīzijas iestāde. Mēs brīdinām par riskiem, sniedzam pārlicību, vēršam uzmanību uz trūkumiem un labu praksi, kā arī piedāvājam norādījumus ES politikas veidotājiem un likumdevējiem, kā uzlabot ES politikas virzienu un programmu pārvaldību. Ar savu darbu mēs garantējam, ka ES iedzīvotāji ir informēti par to, kā tiek izlietota viņu nauda.

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs